INFORMATOR

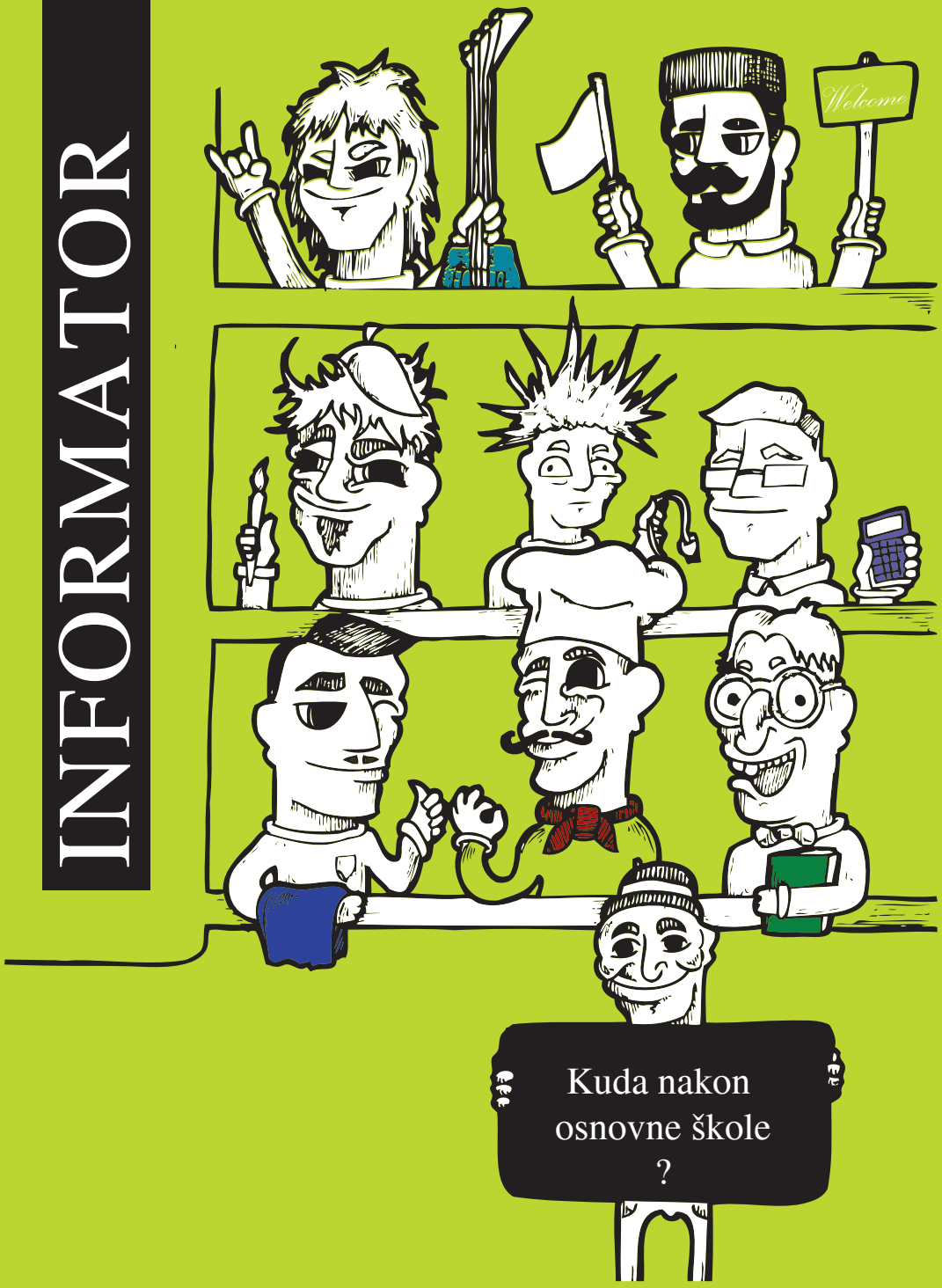

Kuda nakon osnovne škole ?

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE
EMPLOYMENT AGENCY OF MONTENEGRO

www.zzzcg.me

INFORMATOR

KUDA
NAKON OSNOVNE ŠKOLE?

CIPS
centar za informisanje
i profesionalno savjetovanje

www.zzzcg.me

Partneri:

CENTAR ZA STRUČNO OBRAZOVANJE

ispitni centar

Podgorica, 2017. godine

IZDAVAČ
Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Centar za informisanje i profesionalno savjetovanje

ZA IZDAVAČA
Vukica Jelić, direktorka Zavoda za zapošljavanje

GLAVNA UREDNICA:
Alisa Dizdarević, Zavod za zapošljavanje Crne Gore

UREDNICE:
Nataša Radulović, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Dragana Dedić, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Vesna Ćikarić, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Mirjana Kulić, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Vesna Radonjić, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Tamara Stamatović, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Jevrosima Pejović, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Sandra Brkanović, Centar za stručno obrazovanje Crne Gore

GRAFIČKO RJEŠENJE NASLOVNE STRANE:
Todor Kovačević, učenik II b razreda
SLŠ „Petar Lubarda", Cetinje

GRAFIČKA OBRADA I ŠTAMPA:
Obod, Cetinje

TIRAŽ:
7 000

DRAGI UČENICI

Zanimanje je značajan dio identiteta svakog čovjeka i zato je važno da njegov izbor bude što „pravilniji“, odnosno racionalniji.

Kod većine mladih ljudi, nažalost, izbor škole i zanimanja prepušten je slučaju. Odluka o izboru zanimanja se donosi na brzinu, u posljednjem trenutku i ishitreno i pod uticajem nedovoljno obaviještene okoline. Sve ovo kasnije može dovesti do toga da se određeni školski programi savladavaju sa teškoćama, napusti školovanje, dugo traga za zaposlenjem nakon završetka školovanja, a ponekad može dovesti i do promjene zanimanja.

Bolje **poznavanje ličnih interesovanja, sposobnosti, potreba, želja, stavova, ciljeva, načina reagovanja i vrijednosti** će olakšati izbor budućeg zanimanja. Takođe je značajno da se osoba detaljno informiše o **obrazovnim profilima i zanimanjima**, kao i o **mogućnostima zapošljavanja** radi usklađivanja svojih želja sa objektivnim mogućnostima u budućnosti.

Cilj informatora je da pruži potrebne informacije, koje će vam pomoći da donesete pravu odluku o izboru zanimanja.

Zbog jednostavnije upotrebe u informatoru su korišćeni uobičajeni nazivi zanimanja u gramatičkom muškom rodu.

U dijelu informatora koji se odnosi na srednje škole navedeni su obrazovni programi za koje su škole tražile saglasnost od Ministarstva prosvjete za upis, što ne znači da će svi obrazovni programi biti i odobreni.

Nadamo se da ćevam ovaj informator pomoći da odaberete pravi karijerni put, na osnovuvaših želja, sklonosti i mogućnosti.

Stoga ga čitajte pažljivo!

DRAGI RODITELJI

Putem ove publikacije želimo da vašoj djeci pružimo adekvatne informacije koje će im pomoći prilikom izbora zanimanja. Adolescencija, je kao što znate turbulentan period kako za vas, tako i za mlade. Izbor zanimanja predstavlja prvu veliku odluku vašeg djeteta, stoga je jako važno da mu pomognete da je što lakše i „ispravnije“ donese.

Uticaj porodice na izbor zanimanja proizilazi iz osnovnih funkcija koje porodica ima u socijalizaciji i formiranju ličnosti djeteta. Da bi vaše dijete napravilo realan izbor, onaj koji je usklađen sa njegovim željama i objektivnim mogućnostima, treba prije svega da stekne što bolji uvid u svoje sposobnosti, interesovanja, želje, stavove, ciljeve i vrijednosti, potom da prikupi detaljne informacije o obrazovnim profilima, zanimanjima i perspektivama zapošljavanja.

Jedna od uloga porodice je pružanje podrške, zato je važno da podržite i ohrabrite dijete da odgovorno odluči o svom budućem zanimanju.

U porodici se, pored ostalog, formiraju prvi profesionalni uzori. Preporučujemo vam da budete otvoreni i iskreni prema svojoj djeci, da razgovarate sa njima, tako da im vaša profesionalna iskustva posluže kao primjer i pouka. Davanjem iskustvenih savjeta olakšavate mu izbor zanimanja.

Profesionalno interesovanje djeteta u tom uzrastu je veoma promjenljivo, jer još uvijek nije dovoljno profesionalno zrelo, a ne poznaje dovoljno ni zanimanja da bi moglo da napravi ispravnu procjenu šta je najadekvatnije za njega. Iz tog razloga prepustiti djetetu da samo donese odluku jednako je pogrešno kao i nametati mu svoju volju.

Dijete treba podstaći da razmišlja o svojoj budućnosti. Možete mu pomoći ukoliko ga navedete da razmišlja o sljedećim pitanjima:

- ✓ Šta ću biti po zanimanju?
- ✓ Šta volim da radim?
- ✓ Šta mi dobro ide?
- ✓ U čemu sam uspješan?
- ✓ Šta me raduje?
- ✓ Kako da nađem informacije o školama, zanimanjima i mogućnostima zapošljavanja?
- ✓ Da li bih više volio da radim neki statičan ili dinamičan posao?
- ✓ Da li više volim da radim u grupi ili samostalno?
- ✓ Kako će izgledati moj radni dan?
- ✓ Šta planiram nakon srednje škole?
- ✓ Da li da nastavim školovanje ili da tražim zaposlenje?

Šta učiniti ukoliko je vaše dijete i dalje neodlučno?

Razmotrite njegov/njen hobi, koliko samostalnosti i odlučnosti pokazuje u radu, kako planira svoje dnevne aktivnosti, da li ostvaruje svoje planove, da li lako odustaje od planova kada naiđe na poteškoće, da li lako ostvaruje komunikaciju sa nepoznatim osobama, i sl.

Prisjetite se šta je to što vaše dijete može da radi satima, a da mu ne dosadi.

-Ili se jednostavno obratite stručnom licu (pedagogu ili psihologu škole, savjetniku za karijerni razvoj u CIPS-u ili područnom Birou rada).

I nemojte zaboraviti da ste upravo vi vašoj djeci glavni izvor informacija, slušalac, stvaralac ravnoteže i motivator!

KAKO UPOZNATI SEBE?

Važno je da prije odluke o izboru karijere razmislite koje su vaše jake, a koje manje jake strane, odnosno u čemu postižete više, a u čemu manje uspjeha. Razmislite o svojim profesionalnim interesovanjima, sposobnostima, osobinama ličnosti, znanjima i vještinama.

Interesovanja

I do sada ste sigurno razmišljali čime ćete se baviti u životu. Najbolje započeti traženje svog budućeg zanimanja tako što ćete se "pogledati u ogledalo". Samoispitivanje vam može pomoći da otkrijete poslove koje biste voljeli da obavljate. Prvi korak je da jasno utvrdite svoja interesovanja jer ona usmjeravaju profesionalni razvoj. Uzmite prazan list i dopunite sledeće rečenice, tako ćete lakše prepoznati aktivnosti koje volite i koje bi mogle da prestavljaju osnovu vašeg budućeg zanimanja.

Kada imam slobodnog vremena, volim da...
Moji hobiji su...
Vrijeme mi proleti kada radim...
U proteklih par godina bio/la sam zainteresovan/na za...
Nastavni predmeti koje najviše volim su...
Moj posao iz snova je...

Ovi odgovori će vam pomoći da odredite oblasti zanimanja koja vas najviše interesuju, i u okviru kojih treba da izaberete svoje buduće zanimanje. Na primjer, omiljeni predmeti su vam strani jezici, lako ih učite, u slobodno vrijeme volite da gledate strane filmove ili serije, idete na kurs jezika... sve ovo ukazuje da su strani jezici oblast u kojoj treba da birate svoje buduće zanimanje. Oblasti interesovanja mogu biti i sport, umjetnost, nauka, inženjerstvo, društvene aktivnosti, humanitarni rad, internet-digitalne tehnologije i mnoge druge.

Kada ste pronašli šta vas interesuje sledeći korak je da provjerite da li imate razvijene sposobnosti za uspješno obavljanje tih poslova!

Sposobnosti

Sposobnosti predstavljaju predispozicije ili potencijal za stručno i uspješno obavljanje nekog posla.

Važno je da budete realni u procjeni koliko vam je pojedina sposobnost izražena. U rješavanju ovog zadatka mogu vam pomoći roditelji, za pravilno razumijevanje opisa sposobnosti, da bi ste što objektivnije procijenili koje su vam sposobnosti najrazvijenije!

Važno je da dobro procijenite da li imate razvijene sposobnosti za one oblasti koje vas interesuju. Uzmimo primjer stranih jezika, skoro svi mladi vole da gledaju strane filmove i serije, naročito da prate video spotove stranih izvođača, ali to ne znači da imaju razvijenu verbalnu sposobnost koja je neophodan preduslov za uspješno učenje stranih jezika!

Jedan od načina da procijenite da li imate razvijene sposobnosti za oblasti koje vas interesuju jeste da provjerite koliko postižete uspjeha u toj oblasti, zatim provjerite da li lako pamtite i usvajate nova znanja iz te oblasti. Ako vam je lako da zapamtite stihove stranih pjesama i možete da ih reprodukujete posle samo par slušanja, to je jedan od pokazatelja razvijene verbalne sposobnosti. Ako vas interesuje sport potrebna vam je motorna koordinacija i manuelna spretnost razvijene i tako redom za svako zanimanje je neophodno da odgovarajuća sposobnost bude razvijena.

Procijenite nivo u kom posjedujete pojedinu sposobnost kao visok (V), srednji (S) i nizak nivo razvijenosti sposobnosti (N)

sposobnost	objašnjenje	važnost u oblastima	primjeri u situacijama na poslu
opšta sposobnost učenja	sposobnost da se razumiju uputstva, sagledaju odnosi, šeme i osnovni principi, da se logički razmišlja, da se rješavaju problemi;	povezana je sa uspjehom u školi ili na poslu	brzo učenje posla i osmišljavanje načina da se unaprijedi efikasnost; kvalitetna prezentacija, razumijevanje usmene i pisane komunikacije; računanje i provjera numeričkih stavki
verbalna sposobnost	sposobnost razumijevanja riječi i razlike u značenju riječi;	važna je u oblastima kao što su komunikacija, obrazovanje, pravo, literarna umjetnost i trgovina	savladavanje tekstova koji se koriste na obukama; razumijevanje priručnika; prezentacija i razumijevanje usmenih i pisanih uputstava
numerička sposobnost	brzo i tačno korišćenje brojeva pri rješavanju problema i vršenju aritmetičkih proračuna;	važna u oblastima kao što su inženjering, finansije, matematika, fizika i digitalna tehnologija	evidencija vremena ili proizvodnje, pravljenje geometrijskih nacrta, mjerenje težine, uzimanje tačnih mjera, pravljenje i kontrola numeričkih stavki
prostorna sposobnost	sagledavanje predstave objekta (trodimenzionalne) preko jednodimenzionalnih crteža; sposobnost uviđanja odnosa između objekata;	arhitektura, stolarski posao, inženjerska tehnologija, vizuelna umetnost, dizajn enterijera i dizajn odeće, digitalne tehnologije	izlaganje, pozicioniranje i ređanje objekata; praćenje kretanja objekata i mašina koje rade; shvatanje kako kretanje utiče na poziciju; postizanje uravnoteženog dizajna

mehanička sposobnost	shvatanje načina rada mašina i uređaja, mehaničkih sklopova, principa mehanike	rukovanje i održavanje mašina u prehrambenoj, hemijskoj i građevinskoj industriji, automehaničari, mašinski i elektrotehničari i inžinjeri, vozači,	uočavanje i popravljanje kvarova na mašini ili uređaju, rješavanje teorijskih i praktičnih mehaničkih zadataka, rukovanje komplikovanim alatima, uređajima, i prevoznim sredstvima
percepcija forme	brzo i tačno uočavanje razlike u detaljima između objekata i formi;	zanatska umjetnost, zanatska tehnologija, izrada nakita, tehnologija proizvodnje, proizvodnja i kontrola kvaliteta	ispitivanje površina u smislu uočavanja ogrebotina, grešaka, ujednačenosti boje, granulacije i teksture, uklapanje šara, prepoznavanje malih delova
okulo - motorna koordi-nacija	brza i tačna koordinacija očiju i ruku sa pravljenjem preciznih pokreta	kucanje, popravka aparata, kozmetičke usluge, rukovanje kancelarijskim mašinama, pakovanje, sportisti	postavljanje predmeta u neku poziciju, sklapanje djelova u cjeline
spretnost prstiju	brzo i precizno manipulisanje malim predmetima koristeći prste	frizeri, knjigovesci, stomatolozi, izrada i popravka satova, sklapanje, sviranje	korišćenje malih alata; rad sa zavrtnjima i šrafovima; rukovanje uređajima za kontrolu mašina; fino podešavanje instrumenata i mašina
manuelna spretnost	brzo i precizno korišćenje ruku u pokretima postavljanja i okretanja predmeta	slikanje, popravka auta, rukovanje opremom, proizvodnja, upravljanje vozilom, obrada drveta, košarkaši	korišćenje ruku i zglobova za postavljanje i okretanje, guranje i vuču predmeta, alata i opreme

Osobine ličnosti

Osobine ličnosti su jako važne za uspjeh u poslu, pored interesovanja, sposobnosti i vještina. Osobine ličnosti čine da se u sličnim situacijama ponašamo slično, dosledno. Recimo, pričljivi smo ili ćutljivi, uporni ili lako odustajemo, nagli smo ili promišljeni... Mnoge osobine se tokom života mogu razvijati pod uticajem aktivnosti koje obavljamo i sredine u kojoj se krećemo. Osobine koje su veoma malo izražene, teško možemo jako razviti, ali prosječno izražene, možemo značajno povećati ako smo zainteresovani.

Pred vama je spisak od 28 osobina ličnosti, procijenite koliko su one izražene kod vas.

5 - izuzetno izražena, 4- veoma, 3- srednje, 2- malo, a 1 -veoma malo.

KOLIKO JE IZRAŽENA... ?	ocjena
AMBICIOZNOST– postavljam ciljeve i nastojim da ih ostvarim	
DINAMIČNOST – volim da sam stalno u pokretu i da nešto radim	
DRUŠTVENOST - volim da budem u društvu	
ESTETIČNOST – ispoljavam naklonost prema lijepom	
HRABROST – smjelo se suočavam sa rizičnim ili neizvjesnim situacijama	
HUMANOST- ispoljavam simpatiju i brigu za druge, spremno pružam pomoć	
ISTRAŽIVAČKA RADOZNALOST – volim da saznajem i razmatram nove ideje	
MAŠTOVITOST – lako zamišljam, osmišljavam i kreiram	
ODGOVORNOST – redovno i savjesno izvršavam svoje obaveze	
ODLUČNOST – brzo i lako donosim odluke	
ORGANIZOVANOST – planiram aktivnosti i završavam poslove korak po korak	
POUZDANOST – drugi mogu da se oslone na mene	
POVJERENJE – vjerujem da su ljudi uglavnom dobronamjerni i pošteni	
PRECIZNOST – jako mi je bitna jasnoća i tačnost do detalja	
PREDUZIMLJIVOST – imam inicijativu, podstičem druge na akciju	

PROMIŠLJENOST – pažljivo razmislim pre nego što nešto započnem	
SAMODISCIPLINA – uporno i strpljivo istrajavam u radu bez obzira na teškoće	
SAMOPOUZDANOST – sigurno nastupam, imam povjerenje u sebe	
SAMOSTALNOST – većinu svojih aktivnosti obavljam bez pomoći drugih	
SAOSEĆAJNOST – imam razumijevanja za osjećanja i želje drugih	
SAVJESNOST – poštujem i cijenim pravednost i pridržavam se pravila	
SRDAČNOST - ljubazno i prijatno se ponašam prema drugima	
STALOŽENOST – ispoljavam mirnoću, prisebnost i kontrolu u svim situacijama	
TOPLINA – moje raspoloženje prema ljudima je prijateljsko	
TRPELJIVOST – ne dolazim u sukobe sa onima sa kojima se ne slažem	
UREDNOST - vodim računa o redu i čistoći	
USLUŽNOST – spremno izlazim u susret željama i potrebama drugih	
VEDRINA – svemu pristupam sa vedrije strane, optimistično	

I kod ovog upitnika je jako važno da objektivno procijenite koliko vam je koja osobina razvijena, da budete iskreni.

Rangirajte osobine na osnovu ocjena koje ste im dali, one osobine kojima ste dali 5 su najviše izražene kod vas , i njih najviše uzimate u obzir, zatim slijede osobine sa ocjenom 4 i 3, dok osobine kojima ste dodijeli 2 i 1 su slabo izražene.

Različite osobine su poželjne za različita zanimanja. Tako, poslednjih 9 osobina su vrlo važne kod zanimanja, koja podrazumijevaju čest kontakt i komunikaciju sa ljudima (uslužne djelatnosti, socijalni rad, zdravstvo, prosvjeta, diplomatija...). Osobine kao što su: samostalnost, samopouzdanost, preduzimljivost, odlučnost, pouzdanost su dobri pokazatelji da će neko biti dobar preduzetnik. Umjetnička zanimanja traže: maštovitost, estetičnost, istraživačku radoznalost. A osobine kao što su: odgovornost, organizovanost, samodisciplina i naročito samopouzdanost su potrebne ako mislimo da postignemo uspjeh u bilo kom poslu! Primijetićete da su ove osobine potrebne i za dobar školski uspjeh. Nemojte da se obeshrabrite ako vam ove osobine nisu izražene ili ako vam školski uspjeh nije najbolji, to ne znači da nećete biti uspješni u svom poslu!

Slika o sebi

Najvažnija stvar u profesionalnom razvoju je izabrati zanimanje koje se voli! Kada radite nešto što volite, i naiđete na teškoće, imate strpljenja i upornosti da ih prebrodite i nastavite sa radom. Tada teškoću smatrate izazovom i tražite načine na koji ćete je prevazići. Upravo to je jedan od načina kako se stiče samopouzdanje.

Uzmimo za primjer učenika koji je dobar sportista, fizičko vaspitanje mu je omiljeni predmet, sve aktivnosti mu lako padaju, savladavanje novog sporta mu predstavlja izazov i raduje se tome. Uspjesi koje postiže na tom polju mu pomažu da izgradi visoko samopouzdanje vezano za ovaj predmet.

Situacija je potpuno drugačija kod nekog drugog predmeta koji se ne voli, učenje novih stvari ne predstavlja izazov već napor. Kako se ne postižu uspjesi učenik postaje nesiguran.

Na ovaj način učenik stiče sliku o sebi: ako je više predmeta u kojima je uspješan on će imati pozitivnu sliku o sebi i visoko razvijeno samopouzdanje. Ako je više predmeta u kojima nije uspješan, postoji mogućnost da razvije negativnu sliku o sebi i niže razvijenosamopouzdanje.

Prisutno je mišljenje da što je učenik uspješniji u školi, da ima veće samopouzdanje, da će biti uspješnijiu budućnosti u obavljanju svog posla, kao i obrnuto. Važno je istaći da ovo pravilo ne mora da važi i da ključnu ulogu igra izbor pravog zanimanja! Mnogo je slučajeva kada učenici nisu imali zapažen uspjeh u školi, a postali su izvrsni profesionalci. Ovo naročito važi za sportiste, umjetnike, zanatlije, pronalazače...

Rezultatsamoprocjene

Bavljenje sadržajima koji nas zanimaju, zaokupljuju naše vrijeme i našu pažnju predstavljaju naša interesovanja. A naše mogućnosti da uspješno obavljamo neke aktivnosti i poslove predstavljaju naše sposobnosti. Različite sposobnosti odgovaraju različitim zanimanjima, stoga je važno da izbor zanimanja bude u skladu sasposobnostima.

Za početek napravite spisak interesovanja. Pokušajte da što objektivnije procijenite koliko su vam razvijene određene sposobnosti i osobine ličnosti. Zatim provjerite koliko su te sposobnosti važne za bavljenje omiljenim zanimanjem. Stavite sve na papir i uporedite da li su vaša interesovanja usaglašena sa vašim sposobnostima, osobinama i zahtjevima zanimanja.

Ako su dobro usaglašena onda je odluka laka! Ako nisu dobro usaglašena ili vam je čitav proces malo komplikovan, bilo bi dobro da potražite savjet. Prvenstveno treba da razgovarate sa roditeljima, zatim sa školskim psihologom/pedagogom, dok su najkompetentnija lica iz ove oblasti savjetnici za profesionalnu orijentaciju koji rade u CIPS-ovima, koje možete kontaktirati mejlom, telefonom ili lično. Kontakti CIPS centara su dati na kraju informatora.

NAJČEŠĆE GREŠKE PRI IZBORU ZANIMANJA

Loša procjena ličnih kapaciteta

Za pravilan izbor zanimanja važno je objektivno ocijeniti vlastite sposobnosti, mogućnosti i sklonosti. Potcjenjivanje i precjenjivanje samog sebe može biti velika smetnja pri pravilnom izboru zanimanja.

Nedovoljno poznavanje, ili nepoznavanje uopšte, zanimanja

Poznavanje manjeg broja zanimanja uvećava mogućnost pogrešnog izbora. Što više zanimanja poznajemo, lakše ćemo odabrati ono koje odgovara našim sposobnostima, sklonostima i interesovanjima.
Ponekad se dešava da nam najviše odgovara upravo ono zanimanje koje i ne poznajemo. Uz to, poznavanje samo pozitivnih strana zanimanja može navesti na pogrešnu odluku o izboru. Isto tako, nije dobro ukoliko nas zaplaše neke loše strane zanimanja, jer nema ni jednog zanimanja bez loših strana.

Nedovoljno poznavanje, ili nepoznavanje uopšte, puta do zanimanja

U školi ne učimo samo ono što nas najviše interesuje o zanimanju, već i predmete koji su nužna osnova stručnog znanja i opšteg obrazovanja. Kao što je potrebno poznavati zahtjeve zanimanja, tako je potrebno poznavati i zahtjeve školskog programa.

Izbor zanimanja pod uticajem prijatelja

Velika prijateljstva i privrženost mogu biti štetna pri izboru zanimanja. Ne moramo biti sposobni za zanimanja za koja su se i naši prijatelji opredijelili. Vršnjaci su ponekad presudan faktor pri opredjeljivanju za srednju školu, a kasnije i odabir studija. Iako potreba za sigurnošću često iziskuje prisustvo druge-poznate osobe ili više njih, treba razmotriti uzroke povodljivosti

i spremnosti žrtvovanja sopstvenih želja i sposobnosti u cilju održavanja drugarstva. Izbor zanimanja prema prijateljstvu može imati negativne posljedice, jer ne moramo biti (u velikom broju slučajeva i nijesmo) sposobni za zanimanja za koja su se opredijelili i naši prijatelji.

Želje i zahtjevi roditelja

Roditelji mogu biti izvrsni savjetnici, a isto tako mogu namjerno ili nenamjerno prisiliti dijete na pogrešan put pri izboru zanimanja.

Nevođenje računa o mogućnostima zapošljavanja

Nije poželjno odabrati zanimanje kojim je zasićeno tržište rada ukoliko postoje i druge mogućnosti.

Izbor najpopularnijeg- modernog zanimanja

Ukoliko pri izboru zanimanja pažnju usmjerimo na ugled zanimanja, a manje na samu prirodu posla i uslove rada rizikujemo mogućnost nezapošljavanja nakon školovanja. Zanimanje koje je danas u trendu ili je dobro plaćeno, za nekoliko godina ne mora biti. Biranje najpopularnijeg zanimanja je jedan od značajnih razloga zbog kojih dolazi do neusaglašenosti između potreba tržišta rada i profesionalnog izbora mladih.

Izbor škole prema udaljenosti

Neki učenici odustanu od određene škole zbog toga što im je daleko od kuće, pa ne žele da dugo pješače ili da mijenjaju više prevoza. Ovo nije dobar način razmišljanja – upisivanje škole koja će nam pomoći da razvijemo sklonosti mnogo je važnije od vremena provedenog u putovanju do škole i nazad do kuće.

SVIJET RADA

Stavovi o radu i radne navike se stiču veoma rano. Na formiranje slike o radu i svijetu rada utiču mnogobrojni faktori, a prije svih roditelji, škola, društvena zajednica, mediji...

Roditelji vaspitanjem, vrijednosnom orijentacijom i stavom prema radu, formiraju našu sliku o svijetu rada.

Škola i nastavnici utiču na formiranje predstave o pojedinim oblastima ljudskog djelovanja, upućuju u karakteristike itajne pojedinih zanimanja, dok nas preko medija zasipaju informacijama o ličnostima iz različitih profesija... Često se kroz stavove i informacije provuku i predrasude i zablude, vezane za određene poslove. Tako, na primjer možemo čuti o „višim“ , „nižim“, „muškim“ i „ženskim“ poslovima, a sve to može, svjesno ili nesvjesno, uticati na naše profesionalne odluke.

Svijet rada je gotovo nepregledan. Razlikujemo na desetine hiljada zanimanja i nije nimalo lako među njima otkriti ono (ili ona),koja će biti naš prav izbor i u kojima ćemo biti uspješni.

Zanimanja se međusobno razlikuju prema sadržajima rada (poslovima), sredstvima za rad (alati, instrumenti, uređaji), uslovima rada (rad u zatvorenom prostoru, rad na otvorenom, u buci, prašini...) itd.

Za donošenje valjane profesionalne odluke važno je poznavati sopstvene sposobnosti, interesovanja i želje, ali i dobro proučiti i informisati se koje nam sve mogućnosti stoje na raspolaganju.

Svijet rada se ne može svesti samo na poznavanje sopstvenih sposobnosti i poznavanje zanimanja i njihovih karakteristika. Stoga je veoma važno poznavati tokove na tržištu rada, što znači da je prilikom donošenja odluke o izboru zanimanja potrebno znati i da li se sa zanimanjem za koje smo se odlučili možemo lako i brzo zaposliti.

Tržište rada je vema dinamičo i promjenljivo. Vaše bake vjerovatno nebi znale, o čemu pričate kada pominjete profesije kao što su WEB dizajner, DJ, menadžer, konsultant, sistem inženjeri sl., a vi biste vjerovatno teško razumjeli čime su se bavili abadžija, sarač ili tkač!

U vezi sa tim, veoma je korisno predvidjeti buduće trendove za određene poslove. To je važno, jer danas postoje zanimanja za koje se opredjeljuje veliki broj ljudi, pa stoga vremenom prestaje potreba za njima na tržištu rada. S druge strane, dešava se da se javlja potreba za zanimanjima za koje se nije školovao veliki broj ljudi, što onima koji su takvu mogućnost predvidjeli, daje prednost na tržištu rada i mogućnost bržeg i lakšeg zaposlenja.

Prije nego konačno odlučite kojim poslom želite da se bavite, dobro razmislite o tome kakve su vam mogućnosti za zaposlenje, traže li se u sredini u kojoj planirate da radite ljudi sa zanimanjem koje vas interesuje? Kolike su zarade na tipičnim poslovima tog zanimanja? Hoćete li imati mogućnost napredovanja, mogućnost dodatne zarade i slično?

PREDUZETNIŠTVO

Preduzetništvo je djelatnost usmjerena na pokretanje, organizovanje i inoviranje poslovanja preduzeća, sa osnovnim ciljem stvaranja novog tržišta i ostvarivanja dobiti.

Preduzetništvo pospješuje rađanje ideja i obogaćuje ljudske potrebe, jer obuhvata zbir znanja, vještina i sposobnosti koje se izražavaju kroz kreativnost, pokretački duh, hrabrost, odgovornost, dinamičnost, posvećenost i upornost.

Preduzetnička znanja i vještine možete primjeniti u svim oblastima života. Kao preduzetnik, možete da birate čime ćete se baviti: na koji način i kada. U sadašnjem momentu, kada je sve teže doći do zaposlenja, privatno preduzetništvo se čini kao najbolja opcija za zapošljavanje. Prilikom izbora srednje škole razmotrite i mogućnost da privatni posao može biti vaše buduće zaposlenje.

Razvoj ljudskog potencijala kroz obrazovanje iz oblasti preduzetništva ključni je element zapošljavanja i ekonomskog razvoja u cijelom svijetu. O važnosti preduzetništva govore i primjeri

dobre prakse u pojedinim osnovnim školama, gdje su učenici kroz projekte, koji podrazumijevaju integraciju preduzetničkog učenja kroz kompletan školski plan, stekli osnovna znanja za razvijanje preduzetničkih vještina, kroz saradnju škola sa preduzećima i univerzitetima.

Sprovođenje preduzetničkog učenja u srednjim stručnim školama izvršeno je kroz uvođenje nastavnog predmeta „Preduzetništvo i inovativne nastavne metode" i „Preduzeće za vježbu".

1. Kroz predmet *Preduzetništvo i inovativne nastavne metode* razvijaju se preduzetničke sposobnosti, kreativnost, inicijativnost, sklonost ka prihvatanju rizika i izazova. Stiču se i znanja o izvorima biznis ideje i osmišljavanju sopstvene biznis ideje, o izradi i prezentaciji biznis plana, osnivanju i promovisanju privrednog društva kao i osposobljavanje za rad u timu. Za učenike koji izučavaju ovaj predmet svake godine se organizuje regionalno i nacionalno takmičenje za najbolji biznis plan.

2. *Preduzeće za vježbu* je inovativna nastavna metoda koja se izučava kroz praktičnu nastavu na trećoj godini školovanja u obrazovnim profilima - Ekonomski tehničar i Tehničar marketinga i trgovine. To je model simulirane kompanije koja posluje u konkurentskom poslovnom okruženju sa ciljem da omogući učenicima: sticanje preduzetničkih znanja i vještina, razvijanje pozitivnog odnosa prema radu u timu, odgovornost u donošenju odluka i povezivanje teorijskog znanja sa praktičnim radom. Preduzeće za vježbu je mjesto za učenje putem simulacije preduzeća sa odgovarajućim organizacionim formama i procesima.

Ukoliko maštate da jednog dana postanete preduzetnik, razmislite o upisu u neku od srednjih stručnih škola, i bićete u prilici da razvijete preduzetničke vještine i stavove, da steknete neophodna znanja za uspješno razvijanje sopstvenog poslovnog poduhvata.

SEKTORI I OBLASTI RADA I ZANIMANJA

Kako bismo vam olakšali ulazak u svijet zanimanja u nastavku informatora vam predstavljamo oblasti rada, zanimanja u okviru datih oblasti rada i poželjne sposobnosti za data zanimanja.

Sektor: Poljoprivreda, prehrana i veterina

Poljoprivreda je najstarija proizvodna djelatnost čovjeka, a sama po sebi je u funkciji razvoja, očuvanja i zaštite ukupnog, a naročito ruralnog prostora. Savremena poljoprivreda zahtijeva veća stručna znanja. Zanimanja u ovom području su prikladna za sve učenike koji imaju izražen interes za prirodu, biljke i životinje. Ova zanimanja omogućavaju bavljenje samostalnom djelatnošću, pokretanjem malih preduzeća, rad u poljoprivrednim preduzećima, prehrambenoj industriji, mljekarskoj industriji, laboratorijama, veterinarskim ambulantama, kao i nastavak školovanja na srodnim fakultetima: Poljoprivrednom fakultetu, Veterinarskom fakultetu...

Za rad u ovoj oblasti značajno je da ste fizički izdržljivi i da imate izraženu spretnost prstiju. Alergijske reakcije na alergene iz prirode mogu značajno da utiču na uspjeh obavljanja posla, pa je poželjno da nijeste alergični na biljke, dlake... Takođe, da nijeste preosjetljivi na krv i tjelesne izlučevine, odnosno da kod vas ne izazivaju nesvjesticu ili mučninu, kao i da vas nije strah od kontakta sa životinjama.

Prerađivač mlijeka (III stepen)

Prima svježe mlijeko i hemijski ga kontroliše. Priprema linije i uređaje za preradu mlijeka i mliječnih proizvoda. Radi na proizvodnji i pakovanju fermentisanih proizvoda, kao i sireva, maslaca, sladoleda... Obavlja poslove skladištenja i distribucije mlijeka i mliječnih proizvoda. Poznaje osnove primarne proizvodnje mlijeka, tehnologiju prerade, osnove kvaliteta mliječnih proizvoda, organizaciju proizvodnog pogona. Rukuje mašinom za preradu i zna

da otkloni manji kvar na njoj, sprovodi sve aktivnosti tehnologijom i recepturom propisane za specifični mliječni proizvod, poznaje uslove skladištenja mlijeka i mliječnih proizvoda.

Pekar (III stepen)

U skladu sa propisima priprema tijesto i druge sastojke. Provjerava uslove proizvodnje, dozira sirovine, mijesi razne vrste tijesta, poznaje proces proizvodnje. Priprema odgovarajuću smjesu,rukuje mašinama za miješenje i oblikovanje tijesta, gotovo tijesto slaže na limove za pečenje. Nadzire proces pečenja hljeba i peciva, podešava temperaturu i stepen vlažnosti i kontroliše trajanje pečenja.Ispečeni hljeb i pecivo vadi iz peći specijalnim pekarskim lopatama i vrši pripremu za prodaju proizvoda ili prevoz do prodajnih objekata.

Ratar- povrtar (III stepen)

Priprema tlo za sijanje i sađenje oranjem, đubrenjem i natapanjem. Utvrđuje biljne kulture koje će saditi; vrijeme i način sadnje. Priprema sjeme, obavlja sjetvu, proizvodi rasad, obavlja sadnju rasada, navodnjava, štiti povrće od bolesti. Poznaje način gajenja povrća i primjene đubriva. Obavlja osnovnu i dopunsku obradu zemljišta. Poznaje razlike između ratarskih kultura. Upravlja mašinama i oruđima za rad na objektu rada, upotrebljava pomoćnasredstva, alate i materijale, poznaje karakteristike mašina i tehnologije rada.

Voćar – vinogradar – podrumar (III stepen)

Proizvodi voćni i lozni sadni materijal. Poznaje osnove biologije i fiziologije voćaka, osnovne sorte, osnove kalemljenja. Vrši pripremu sadnica, zemljišta, formiranje određenog sistema gajenja, njegu i zaštitu sadnica. Poznaje sisteme gajenja i rezidbe, priprema i etiketira vino.

Tehničar hortikulture (IV stepen)

Priprema proizvodnju, gajenje i zaštitu cvijeća, drveća i ostalog bilja. Poznaje tehnološki proces proizvodnje cvijeća i sadnog

materijala. Vrši zaštitu bilja od bolesti i štetočina. Poznaje vrste zemljišta i đubriva. Njeguje rasad prije i poslije nicanja. Radi cvjetne aranžmane i vrši dekoraciju prostora. Uzima uzorak za analizu zemljišta, poznaje organizaciju rasadnika, skuplja plodove i sjemena, vadi sadnice i rukuje njima, pakuje ih i transportuje. Za uspješno obavljanje ovih poslova potrebna je kreativnost i estetske sklonosti.

Poljoprivredni tehničar (IV stepen)

Organizuje, koordinira i nadgleda proizvodnju ratarskih, voćarskih i vinogradarskih biljnih kultura, kao i proizvodnju i uzgoj domaćih životinja. Rade i udrugim granama poljoprivredne proizvodnje, kao što su pčelarstvo i ribarstvo. Poznaje konkretnu tehnologiju proizvodnje za koju je zadužen, kontroliše određene procese od sadnje do proizvodnje. Poznaje specifičnosti oblasti u kojoj radi: vrtlarstvo, stočarstvo, voćarstvo, itd.

Prehrambeni tehničar (IV stepen)

Organizuje tehnološku pripremu proizvodnje. Organizuje prijem, čuvanje i pakovanje prehrambenih sirovina, rad proizvodnih linija u preradi mlijeka, voća, povrća, brašna, šećera... Kontroliše kvalitet finalnih proizvoda u tehnološkim laboratorijama. Nadgleda tehnološke procese čišćenja, pranja, ljuštenja, konzerviranja, fermentiranja, destiliranja... Vodi brigu o pakovanju gotovih proizvoda u odgovarajuću ambalažu.

Veterinarski tehničar (IV stepen)

Poznaje pravila organizacije rada u javnim veterinarskim i privatnim veterinarskim ambulantama. Informiše i savjetuje uzgajivače životinja o načinu odgajanja i njegovanja. Obavlja jednostavnije preglede životinja, daje terapiju, čisti i previja ozlijeđene životinje. Pomaže veterinaru u hirurškim zahvatima i prilikom porođaja životinja, vrši vještačku oplodnju. Sprovodi mjere zaštite (prevencije) od zaraznih bolesti i parazita putem vakcinisanja životinja. Sprečava širenje zaraznih bolesti i epidemija u stočarstvu. Radi u veterinarskim ambulantama ili na farmama koje gaje životinje.

Podsektor: Šumarstvo

U okviru područja rada šumarstvo i drvoprerada učenicima se nudi nekoliko zanimanja u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju. Tokom školovanja se stiču znanja o uzgoju , zaštiti i pravilnom iskorišćavanju šuma, osposobljavaju se za rad u rasadniku, za poslove organizacije u lovištima, razvijaju se sposobnosti i vještine za idejno rješavanje enterijera, namještaja i ostalih predmeta od drveta- ekonomična i kvalitetna izrada stolarskih proizvoda (stolovi, ormari, ležajevi, vrata, prozori i dr.), industrijskog namještaja, izradu i ugradnju građevinske stolarije i enterijera. Pripremaju se za jednostavne programe i rukovanje mašinama za obradu drveta. Nakon školovanja učenici posjeduju informatičku pismenost u izradi crteža i dokumentacije i poznaju pojmove iz oblasti tržišnog poslovanja i preduzetništva. Obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju ima za cilj i pripremu učenika za nastavak školovanja na fakultetima šumarstva i drvoprerade.

Ukoliko razmišljate o školovanju u ovoj oblasti poželjno je da lako uočavate veze i odnose među pojavama i stvarima, lako operiše brojevima i geometrijskim oblicima, kao i da imate dobru koordinaciju pokreta. Takođe je važno da posjeduje visoko razvijenu osjetljivost na boje, linije i formu.

Stolar (III stepen)

Poznaje drvopreradu kao granu privrede. Vrši pripremu sirovine i materijala, planira tok rada i organizuje proizvodnju po određenoj tehnologiji. Prati tok, kvalitet i učinke rada, izvodi operacije na zahtjevnim mašinama. Poznaje tehnologiju zaštite drveta, poznaje osnove hemijske obrade drveta, čita tehničke crteže, upravlja CNC mašinama, skladišti materijale i proizvode.

Rasadničar – cvjećar (III stepen)

Bere, skuplja i priprema sjeme za dalju obradu. Zna spoljašnje i unutrašnje osobine sjemena, način branja i skupljanja, koristi

potreban alat i zaštitnasredstva, poznaje rasadnike i upravlja njima. Vrši obradu zemljišta, brine o plodnosti i kvalitetu, proizvodi različite vrste sadnica i gotovih proizvoda u vidu cvjetno-dekorativnog i lisno-dekorativnog cvijeća, ali i druge vrste cvijeća. Može raditi i na otvorenom i u zartvorenom prostoru.

Obrađivač drveta (III stepen)

Izvodi poslove manipulacije drvetom kao i pomoćne poslove rada na mašinama za primarnu i sekundarnu preradu drveta, proizvodnje furnira i drvenih ploča. Obrađuje drvo ručnim alatom i obavlja jednostavne mašinske operacije pri obradi elemenata od drveta. Priprema rezanu građu i elemente za parenje i sušenje kao i pomoćne poslove pri uskladištenju sirovina i materijala i gotovih proizvoda.

Operator u primarnoj preradi drveta (III stepen)

Rukuje alatima i mašinama u proizvodnji rezane građe. Priprema, održava i vrši izbor radnih alata u odnosu na polazne parametre obrade. Samostalno izrađuje proizvode primarne prerade drveta (proizvodnju rezane građe, furnira, ploča od drveta, kuća od drveta i ostalihprimarnih proizvoda).

Tehničar drvoprerade (IV stepen)

Poznaje drvopreradu kao granu privrede. Vrši pripremu sirovine i materijala, planira tok rada i organizuje proizvodnju po određenoj tehnologiji. Prati tok, kvalitet i učinak rada, izvodi operacije na zahtjevnim mašinama. Poznaje tehnologiju zaštite drveta, poznaje osnovehemijske obrade drveta, čita tehničke crteže, upravlja CNC mašinama, skladišti materijale i proizvode.

Šumarski tehničar (IV stepen)

Poznaje pojam šume, pojam sastojine i njene osnovne karakteristike, cilj njege šuma, ekološke, biološke i šumsko – uzgojne osobine glavnih vrsta drveća naših šuma. Određuje zapremninu, prirast, starost i sortimentnu strukturu dubećih stabala. Određuje elemente strukture sastojine (broj stabala, temeljnicu, zapreminu, prirast,

starost i drugo). Raspoznaje vrste šumskog drveća i žbunja po habitusu, listu, plodu, grančici i cvijetu. Poznaje vrste, sastav i klasifikaciju divljači koja je zastupljena u našim šumama i lovištima. Poznaje najčešće bolesti divljači i načine njihovog sprečavanja. Poznaje zakonske propise o lovu. Radi često na terenu.

Oblast rada: Elektrotehnika

Elektrotehnika je po značaju i mogućnostima razvoja jedno od najperspektivnijih područja rada ljudske djelatnosti. Nekada se koristila podjela na elektrotehniku jake i slabe struje.

Danas je prihvaćena podjela na

- energetsku elektrotehniku (obuhvata sve grane koje se bave proizvodnjom, prenosom, pretvaranjem i iskorišćavanjem električne energije);

- informacionu elektrotehniku (sadrži sve grane koje se bave primjenom, obradom, čuvanjem, pretvaranjem i prenosom informacija);

- elektroniku (koja se bavi građenjem električnih sastavnih djelova i njihovom primjenom u sklopovima i uređajima) i

- automatiku (koja povezuje informacionu i energetsku elektrotehniku, a služi i u mnogim drugim granama tehnike).

Radi se u zatvorenim prostorijama, sjedeći, uz čestu upotrebu računara ili na terenu. Na terenu se posao obavlja pod različitim vremenskim uslovima i zahtijeva veliku pokretljivost i izdržljivost tijela. Mogućnosti zapošljavanja su u elektroindustriji, elektroprivredi, preduzećima za telekomunikacije, kao i prodajnim mjestima za električne proizvode, elektroopremu i elektromaterijal.

Obrazovanje se može nastaviti na tehničkim fakultetima.

Za uspješan rad u ovoj oblasti poželjno je da osoba lako uočava veze i odnose među pojavama i stvarima, shvatanje odnosa u ravni i prostoru, kako bi lako shvatala način rada mašina i uređaja. Da ima razvijenu sposobnost tehničkog i analitičkog riješavanja problema, da lako operiše brojevima i geometrijskim oblicima. Važna je i spretnost ruku i prstiju, preciznost, savjesnost i odgovornost. Takođe je važno da posjeduje visoko razvijenu osjetljivost na boje i dobar vid.

Elektrotehničar računara (IV stepen)

Održava i servisira računare, računarske sisteme i opremu. Sklapa i rasklapa računare, podešava osnovne parametre računara, provjerava ispravnost računarskih komponenti, utvrđuje kvarove i vrši zamjenu djelova. Povezuje, instalira i mijenja hardverske komponente (RAM, procesore, grafičke kartice, eksterne uređaje itd.). Instalira, popravlja i održava softverske komponente. Umrežava računare i održava mrežu. Budući da se tehnologija veoma brzo mijenja nižno je da prati i primjenjuje novine iz struke.

Elektrotehničar telekomunikacija (IV stepen)

Instalira i održava telekomunikacionu opremu i uređaje fiksne i mobilne telefonije, kablovske televizije i interneta, satelitske komunikacije itd. Nadgleda montažu i ugrađivanje telekomunikacionih kablova i mreža korisnika. Održava telefonske sisteme i kablovske mreže: testira uređaje i opremu, otklanja smetnje i kvarove u okviru telekomunikacione mreže. Može instalirati i održavati opremu računarskih mreža.

Elektrotehničar elektronike (IV stepen)

Izrađuje, montira i održava elektronske komponente i sklopove na audio i video uređajima, televizorima, radiotehničkoj opremi, radarima, opremi za kontrolu proizvodnih procesa, medicinskoj opremi i sl. Kontroliše i ispituje materijale, proizvode, uređaje. Ukoliko radi u industriji, priprema tehničku dokumentaciju i vrši operativno planiranje i praćenje proizvodnje.

Elektrotehničar energetike (IV stepen)

Organizuje, prati, nadzire i učestvuje u radu na izgradnji, rekonstrukciji i održavanju elektroenergetskih nadzemnih i podzemnih vodova, kontaktnih mreža, transformatorskih stanica, instalacija jake struje i uličnog osvjetljenja. Nadgleda i montira elektroinstalaciju u zgradama, otkriva i otklanja kvarove na elektroenergetskim objektima. Izrađuje i priprema tehničku dokumentaciju i normative materijala.

Elektrotehničar za rashladne i termičke uređaje (IV stepen)

Vrši kontrolu i popravku elektroenergetskih mašina i uređaja. Najčešće radi sa kućnim aparatima i uređajima kao što su električni šporet, frižider, zamrzivač... kao i sa industrijskim termičkim i rashladnim uređajima. Osposobljen da otklanja kvarove, koristi tehničku dokumentaciju, locira i otklanja kvarove, daje uputstva o načinu korišćenja uređaja.

Elektrotehničar multimedija (IV stepen)

Održava digitalne i analogne audio i video uređaje (kamere, TV prijemnike i monitore, audio i video plejere i dr.) Radi u radio i TV centrima i studijima s kamerom, vrši kontrolu svjetla, tonsku režiju itd. Postavlja i održava interne, satelitske i kablovske televizije i obavlja poslove provajderskih kuća, za pružanje različitih telekomunikacionih usluga. Primjenjuje savremene softverske multimedijalne alate u audio i video produkciji, marketingu grafičkom i web-dizajnu, tehničkoj podršci za multimedijalne prezentacije u elektronskim i štampanim medijima. Obavlja i poslove u oblasti video-nadzora, elektronske kontrole i obezbjeđenja u industriji, saobraćaju, medicini....

Monter telekomunikacionih sistema (III stepen)

Bavi se postavljanjem i održavanjem telekomunikacionih instalacija, montira telefonske, antenske i kablovske mreže. Koristi alate za elektromehaničku obradu, poznaje TK mreže i kablove. Locira i otklanja kvarove na mrežama.
Potrebno je da bude spretan, oprezan i veoma odgovoran.

Elektroinstalater (III stepen)

Otklanja kvarove i održava električne vodove, instalacije i priključke za potrošače električne energije: rasvjetu, električne uređaje i opremu... U radu koristi tehničku dokumentaciju, šeme, nacrte, proračune... Ugrađuje ili zamjenjuje strujomere, osigurače, automate, sklopke... Kontroliše potrošnju električne energije i ispravnost instalacija i vodova. Održava i popravlja instalacije i rasvjetu u stambenim, poslovnim, industrijskim i javnim prostorijama.

Autoelektričar (III stepen)

Ugrađuje, održava i popravlja električne uređaje i opremu, električne instalacije, svjetlosne i signalne uređaje (svjećice, akumulator i dr.) na motornim vozilima i radnim mašinama. Ispituje i zamjenjuje elektronske komponente za kočnice, upravljački mehanizam i elektronske sklopove kojima se reguliše ubrizgavanje goriva.

Oblast rada: Geologija, rudarstvo i metalurgija

Područje rada geologija, rudarstvo i metalurgija ima tri segmenta. Za neka od zanimanja školovanje traje tri, a za neka četiri godine. Učenici moraju poznavati specifična svojstva pojedinih metala, uređaje za preradu rude, postupke za izdvajanje metala i njegovu preradu. U to je uključeno poznavanje rada visokih peći u kojima se ruda pretvara u metal, poznavanje rada kupolnih peći u kojima se tali sirovo gvožđe i uz dodatke dobijaju različiti predmeti.

Osim toga, moraju poznavati alate, mašine i mjerne uređaje koji se upotrebljavaju u metalurgiji i njihovu primjenu u proizvodnom procesu. Mogućnosti zapošljavanja su u željezarama, aluminijskim kombinatima, zanatskim radionicama, rudnicima, istraživačkim institucijama, geološkim službama, laboratorijama, institutima za ispitivanje mehanike tla, livnicama, metalskoj industriji, valjaonicama čelika i obojenih metala (aluminijum, bakar i dr.), fabrikama: kablova, cijevi, profila i u svim preduzećima koja se bave istraživanjem, iskopom i preradom mineralnih sirovina.

Obrazovanje mogu nastaviti na Tehnološko - metalurškom fakultetu, Rudarsko-geološkom fakultetu i drugim srodnim fakultetima.

Za uspješno obavljanje poslova iz oblasti geologije, rudarstva i metalurgije važno je da lako operišeš brojevima i geometrijskim oblicima, kao i da razumiješ odnose među veličinama. Takođe, razumijevanje odnosa u prostoru je od velikog značaja. Karakteristike kao što su odgovornost i kreativnost će ti biti od velike pomoći za uspješno obavljanje radnih zadataka.

Obrađivač plemenitih metala (III stepen)

Izrađuje, popravlja i održava predmete od plemenitih metala. Izradi nakita prethodi dizajniranje u skladu s estetskim zahtjevima, željama naručioca i prema tehnološkim mogućnostima izrade. U izradi nakita koristi se raznim postupcima ručne, mašinske, hemijske i galvanske obrade. Posao nije fizički naporan ali pažnja je usmjerena na detalje i preciznost u radu. Budući da ovo zanimanje osposobljava učenike za samostalnu proizvodnju postoji mogućnost razvijanja sopstvenog biznisa.

Tehničar metalurgije (IV stepen)

Učestvuje u pripremi tehničke i druge dokumentacije potrebne za proces dobijanja metalnih legura. Priprema i organizuje pojedine faze proizvodnje i obrade željeza, čelika, obojenih metala i legura metala. Metalurški tehničari obavljaju laboratorijska ispitivanja mineralnih sirovina. Koriste metode livenja, termičke obrade, izrade kalupa i jezgara potrebne za preradu metala. Metalurški tehničari rade u željezarama, livnicama, samostalnim zanatskim radionicama za obradu metala, gdje su izloženi buci, prašini i visokim temperaturama. U toku rada nose zaštitnu opremu. Dio posla obavljaju u kancelarijama, pripremajući projektnu dokumentaciju.

Oblast rada: Građevinarstvo, arhitektura i geodezija

Područje rada građevinarstvo, arhitektura i geodezija objedinjuje zanimanja potrebna na gradilištu. Godinama unazad, Crna Gora predstavlja prostor na kome se dosta gradi. Većina radne snage angažovane na gradilištima dolazi sa prostora bivših Republika SFR Jugoslavije.

To govori u prilog činjenici da su sva zanimanja iz područja rada građevinarstvo, arhitektura i geodezija deficitarna - na domaćem tržištu nema dovoljno kadrova iz ovog područja rada.

Obrazovanje mogu nastaviti na Građevinskom fakultetu, Arhitektonskom fakultetu, Geodetskom i ostalim srodnim fakultetima i višim školama.

Za uspješno bavljenje poslovima u ovom području rada važno je da posjeduješ dobru orijentaciju u prostoru, oštrinu vida i sluha i dobru koordinaciju pokreta.

Tesar (III stepen)

Tesari su krojači i realizatori svih oblika i vrsta arhitektonskih drvenih konstrukcija. Izrađuju i montiraju sve oblike drvenih krovova, opšivaju krovove, oblažu enterijere lamperijama. Za projektovane konstruktivne elemente izrađuju i montiraju sve vrste i oblike oplata, montiraju i demontiraju građevinske skele.

Arhitektonski tehničar (IV stepen)

Dio je tima koji radi projektnu dokumentaciju na osnovu koje će se raditi i uređivati stambene, društvene, industrijske i poljoprivredne zgrade. U okviru projekta razrađuje konstrukciju, zanatske detalje, vrši predmjer i predračun radova i dr. Posjeduje znanja o arhitektonskim konstrukcijama, prefabrikovanoj gradnji, oplati i armaturi.

Monter suve gradnje (III stepen)

Ovaj program osposobljava učenike za pravljenje spuštenih plafona, montažu izolacionih slojeva, oblaganje zidova i plafona gips-kartonskim pločama, montažu pregradnih zidova i dr. Montira pregradne zidove, izrađuje suvi estrih, glet mase, premaze, termoizolacione sisteme i sl.

Geodetski tehničar – geometar (IV stepen)

Zajedno sa inženjerom izrađuje planove i karte zemljine površine. Podatke prikuplja snimanjem i premjeravanjem udaljenosti između određenih tačaka. Obrađuje podatke koristeći računar. Pri radu koristi specijalno namijenjenu opremu.

Armirač-betonirac (III stepen)

Ispravlja, obilježava, siječe, savija i montira armaturu. Betonira elemente u oplatama. Radi u pogonima za obradu armature, u proizvodnji armiranobetonskih elemenata i na gradilištima. Učestvuje u neposrednoj pripremi i ugradnji armature i betona.

Moler-farbar (III stepen)

Poznaje materijale potrebne za izvođenje radova, njihove fizičke i hemijske karakteristike. Radi sa savremenim materijalima i bojama za enterijere. Može izrađivati španski zid, imitacije drvenih površina, i dr.

Instalater u građevinarstvu (III stepen)

Ovo zanimanje uključuje izvođenje, održavanje i popravku svih vrsta spoljnih i unutrašnjih instalacija vodovoda i kanalizacije, kao i montažu sanitarnih uređaja.

Zidar (III stepen)

Zida zidove od opeke, blokova, kamena i fasadne opeke. Malteriše zidove ručno i mašinski, izrađuje sve vrste fasada, poznaje savremene tehnologije građenja. Zida lukove i svodove, dimnjake... Radi na otvorenom i poluotvorenom prostoru i često na visini.

Građevinski tehničar za visokogradnju (IV stepen)

Obavlja poslove obrade tehničke dokumentacije, razrade projekta objekta visokogradnje, izvedenog stanja kao i izrade predmjera i predračuna radova. Učestvuje u planiranju i izradi predmjera i izvođenje radova objekata visokogradnje. Osposobljen je za rukovođenje građenjem objekta porodične stambene zgrade sa najviše dvije etaže i pomoćnih objekata. Radi u zatvorenom i na otvorenom, a po potrebi i na terenu.

Građevinski tehničar (IV stepen)

Saradnik je inženjeru kod projektovanja i izvođenja građevinskih radova. Tehničar visokogradnje je uključen u izgradnju porodičnih kuća i višespratnih stambenih i poslovnih objekata, dok je tehničar niskogradnje uključen u izgradnju puteva, željezničkih pruga, mostova, aerodroma itd.

Dizajner enterijera (IV stepen)

Učestvuje u poslovima organizacije i izvođenja radova u enterijeru. Obavlja poslove razrade idejnog projekta enterijera, razrade glavnog i izvođačkog projekta enterijera, poslove crtanja dispozicije opreme i namještaja, izbora građevinskog materijala za unutrašnje radove. Razrađuje planove kućne mreže, vodovoda i kanalizacije, osvjetljenja u enterijeru i rasporeda elektro opreme i sl.

Keramičar/teracer/pečar (III stepen)

Keramičari svojim vještinama doprinose svim vrstama gradnji. Oblaže zidove, plafone, stubove, sanitarne uređaje, popločava podove keramičkim pločicama, izrađuje podove od teraca, mozaika, kamena, izrađuje kaljeve peći i kamine.

Oblast rada: Trgovina, turizam i ugostiteljstvo

Za neka zanimanja iz ovog područja školovanje traje tri, a za neka četiri godine. Birajući zanimanja iz ove oblasti,učenici će se više nego u bilo kom drugom području sretati sa domaćimi stranim gostima, kao i sa domaćim i stranim kupcima.

Turizam je jedan od glavnih potencijala razvoja Crne Gore. Tokom ljetnje, a u posljednje vrijeme , zahvaljujući sve bržem razvoju zimskog turizma, i zimske turističke sezone, raste potražnja za turističkim i ugostiteljskim radnicima svih profila, a samim tim ii mogućnost za pronalaženjem posla i ostvarivanjem lične i profesionalne afirmacije.

Za uspjeh u poslu, potrebna je opšta tjelesna spretnost, a poželjna je i komunikatinost, ljubaznost, urednost, numerička spretnost i prijatna spoljašnjost.Kod svih zanimanja u ovom području rada važno je i poznavanje barem jednog stranog jezika.

Konobar (III stepen)

Dočekuje i smješta goste, upoznaje ih sa izborom jela i pića, poslužuje, naplaćuje, prati goste. Zadatak mu je da gostima boravak u objektu učiniugodnim.

Kuvar (III stepen)

U okviru ovog zanimanja učenik se ososobljava za pripremu i obradu namirnica, izradu jela po narudzbini i meniju, serviranje aranžiranje jela. Uglavnom radi pomoćne poslove, kao asistent glavnom kuvaru.

Poslastičar (III stepen)

Izrađuje kolače, kremove, sladoled i ostale poslastice.Poslastičar može raditi u industrijskoj proizvodnji sladoleda i konditorskih proizvoda (čokolade, bombona, keksa), u zanatskim radnjma (poslastičarnice) i u kuhinjama ugostiteljskih preduzeća.

Tehničar kulinarstva (IV stepen)

Priprema sve vrste toplih i hladnih jela.Organizuje, planira i kontroliše poslove u kuhinjama ugostiteljskih objekata.Vrši izbor i pripremu namirnica, određuje način pripemanja (kuvanje, pečenje, prženje), kao i serviranje jela. Na osnovu normativasastavlja i planira dnevne i nedjeljne jelovnike, naručuje namirnice,skladišti ih i čuva od kvarenja. Vodi brigu o ispravnosti uređaja, opreme i posuđa.

Tehničar usluživanja (IV stepen)

Brine o kvlitetu usluge koju dobijaju gosti ugostiteljskih objekata. Priprema sale i druge prostorije za goste: postavlja stolove,

dočekuje goste, smješta ih, upoznaje ih sa izborom jela i pića, prima narudzbine, poslužuje goste, naplaćuje usluge, ispraća goste. Vodi računa o urednosti i higijeni objekta i inventara. Planira i organizuje redovne poslove i brine o stalnom poboljšanjukvaliteta usluga ugostiteljskog objekta u kome radi.

Turistički tehničar (IV stepen)

Obavja poslove planiranja , organizovanja i realizovanja turističkih i izletničkih aranžmana, kao i aranžmana poslovnih putovanja. Istražuje i analizira turističko tržište,komunicira sa domaćim i inostranim poslovnim partnerima i sl. U zavisnosti od radnog mjesta može raditi kao agencijski službenik, obavljati poslove na recepciji ,itd. U čestom je kontaktu sa ljudima.

Tehničar prodaje (IV stepen)

Prodaje različite vrste robe. Obavještava kupce o kvalitetu, upotrebi, prednostima, cijeni, uslovima kupovine robe. Takođe, obavlja i poslove prijema robe i pripreme za prodaju (pregledanje, razvrstavanje,mjerenje, etiketiranje robe, ispisivnje računa, pakovanje i izdavanje robe). Prodavac vrši naplatu, vodi spisak dnevnog pazara, radi sa narudžbenicama, trebovanjima, otpremnicama i drugom dokumentacijom, pravi obračun blagajne i uplaćuje pazar.

Oblast rada: Ekonomija, pravo i administracija

Ekonomisti istražuju način kako s ograničenim resursima zadovoljiti neograničene ljudske potrebe, odnosno, proučavaju troškove i učinke proizvodnje, raspodjelu potrošnje roba i usluga, bave se prikupljanjem i analiziranjem podataka, praćenjem ekonomskih trendova i praktičnom primjenom ekonomskih spoznaja.

Pravnici istražuju i kreiraju pravila ponašanja u jednoj zemlji, odnosno, imaju zadatak da konkretne životne situacije svedu na pravne norme.

Neke od karakteristika koje treba da odlikuju ekonomistu uključuju kreativnost, objektivna analiza, intelektualna radoznalost i precizan rad s brojkama. Karakteristike koje treba da odlikuju pravnika su fleksibilnost u mišljenju, umješnost u prilagođavanju i primjeni teorijskih znanja na specifične životne situacije, staloženost i strpljivost.

Tehničar marketinga i trgovine (IV stepen)

Ostvaruje komunikaciju sa dobavljačima, kupcima i javnošću; obavlja poslove nabavke robe; poslove prodaje robe; poslove marketinga; priprema elemente nabavke i prodaje robe.

Ekonomski tehničar (IV stepen)

Obavlja računovodstvene i knjigovodstvene poslove, automatsku obradu podataka. Vodi blagajničko poslovanje, popunjava knjigovodstvena dokumenta, knjiži poslovne promjene, obračunava plate, sastavlja izvještaj o poslovanju. Obavlja gotovinski (novac) i bezgotovinski (čekovi, platne kartice, virmani...) platni promet. Radi u kancelariji ili na šalteru, sjedeći, uz upotrebu računara, najčešće sa specijalizovanim računarskim programima za banke, pošte...

Pravno-administrativni tehničar (IV stepen)

Radi na pripremi, izdavanju i evidentiranju izdatih i pripremljenih dokumenata kao što su odluke, potvrde, dozvole, rješenje i dr. Poslove za koje su obučeni mogu obavljati u opštim i stručnim službama organa uprave, pisarnicama, advokatskim kancelarijama, sudovima, javnim službama, preduzećima.

Administrator (III stepen)

Obavlja zadatke poslovnog sekretara, poslove vođenja evidencije o posjetama i sastancima, registara o poslovnim sastancima, telefonskih imenika i adresara. Prima, pregleda, raspoređuje, arhivira i šalje poštu, spise. Radi na kadrovskim poslovima - vodi dokumentaciju, izdaje rješenja, vodi evidenciju o prisutnosti na poslu. Organizuje sastanke i vodi poslovnu korespodenciju.

Oblast rada: Tekstilstvo i kožarstvo

Područje rada tekstilstvo i kožarstvo obuhvata zanimanja iz oblasti proizvodnje i prerade kože, krzna i tekstila, kao i proizvodnje predmeta od kože i tekstila, kožne galanterijei obuće.

Za uspješno obavljanje poslova u ovoj djelatnosti potrebne su razvijene sposobnosti čula vida i dodira, sposobnost razlikovanja boja, dobra opšta fizička kondicija, kičmeni stub bez deformiteta, izrazita spretnost i brzina ruku i prstiju, sposobnost shvatanja mehaničkih principa i prostornih odnosa, sposobnost oblikovanaja i sl.

Konfekcijski tehničar (IV stepen)

Stiče znanja koja mu omogućavaju da obavlja poslove operatera predenja, tkanja, pletenja i oplemenjivanja. Zadaci koji stoje pred tehničarem su: organizacija proizvodnje-izrada tkanine, izbor sirovine i mašina, obezbjeđivanje neometane proizvodnje, unapređenje proizvodnje i dr. Radi uglavnom u zatvorenom prostoru.

Oblast rada: Saobraćaj

Saobraćaj je uslužna djelatnost i svakog dana se sve više razvija. Danas je nemoguće zamisliti makar jednu aktivnost koja ne podrazumijeva neku od usluga saobraćaja. Saobraćaj može biti drumski, vazdušni, željeznički i vodeni. Ovo važi kad govorimo o prevozu ljudi, robe i slično. Međutim, veoma važan je i poštanski i telekomunikacioni saobraćaj čije usluge svakodnevno koristimo. Školovanjem za neko od zanimanja iz ovog područja učenici stiču znanja i vještine potrebne za rad, ali i dobru osnovu za nastavak školovanja na visokim školama, Saobraćajnom ili nekom drugom srodnom fakultetu. Po završenom školovanju učenici mogu raditi u organizacijama i preduzećima iz oblasti PTT saobraćaja, vodenog saobraćaja, drumskog i unutrašnjeg transporta, željeznice, skladišne organizacije i slično.

Za uspješno obavljanje ovih poslova važno je da bez većih problema shvataš načine rada mašina i uređaja, da lako operišeš brojevima i geometrijskim oblicima, kao i da razumiješ odnose među veličinama. Značajna je i razvijenost čula vida i sluha, snalaženje u prostoru, dobra koordinacija pokreta tijela. Lične karakteristike kao što su odgovornost, dobra organizacija i komunikativnost će doprinijeti uspjehu u karijeri u zanimanjima iz ove oblasti. Veoma je bitna i emocionalna stabilnost.

Tehničar drumskog saobraćaja (IV stepen)

Vrši organizaciju prevoza putnika ili tereta u gradskom, prigradskom, međugradskom i međunarodnom saobraćaju. Organizuje održavanje i opravku motornih vozila, izrađuje red vožnje, vodi brigu o ispravnosti i ekonomičnosti voznog parka, učestvuje u tehničkim pregledima, registracijama i osiguranju vozila. Vodi računa o bezbijednosti vozila, putnika i robe. Poslove može da obavlja u zatvorenom prostoru: u kancelarijama, u radionicama za tehničke preglede, u skladištima, a povremeno i na otvorenom prostoru. Može da radi u saobraćajnim preduzećima, komunalnim ustanovama, preduzećima za tehnički pregled vozila, u špedicijama, auto školama i sl.

Nautički tehničar (IV stepen)

Upravlja brodom (postrojenjem i posadom), sastavlja konvoje, vodi brigu o teretu i/ili putnicima, organizuje održavanje i snabdevanje broda i vodi brodsku dokumentaciju. Upravlja brodom za vrijeme polaska, manevrisanja, plovidbe i pristajanja; upravlja ukrcavanjem i iskrcavanjem putnika ili tereta; organizuje održavanje i snabdijevanje broda, kao i zaduženja članova posade; prati hidrološku situaciju i stanje na plovnom putu i slično. Tokom rada nautički tehničar rukuje upravljačkim, navigacijskim i pomoćnim postrojenjem, internim i eksternim komunikacijskim sredstvima i radarom. Rad se obavlja u zatvorenom (komandni most) i na otvorenom prostoru, a organizuje se u dnevnim i noćnim smjenama. Njegovo radno vrijeme je specifično: radi više mjeseci, odvojeno od mjesta stanovanja i porodice.

Brodomašinski tehničar (IV stepen)

Brodomašinski tehničari rade na svim vrstama brodova i odgovorni su za pogonske mašine broda, za pomoćne mašine i veći dio upravljačkih i sigurnosnih brodskih uređaja. Brodomašinci kontrolišu rad mašinskog prostora, kontrolnog i upravljačkog centra broda, vode održavanje pogonskih motora i postrojenja, upravljačkih brodskih uređaja i drugo. Oni takođe nadziru i održavaju sastave automatskog upravljanja i sastave vođene računarom, kao i stanje goriva, rezervnih dijelova i drugih radnih sredstava na brodu. Prilikom kontrole rada motora i drugih sastava koriste se savremenim aparatima za ispitivanje i računarima.

Špeditersko-agencijski i carinski tehničar (IV stepen)

Distribuira robu i učestvuje u organizovanju distribucije robe, odnosno tereta; otprema i osigurava robu u izvozu, uvozu i tranzitu, priprema i obrađuje uvozno – izvozne dokumente, priprema dokumente za carinjenje robe, izrađuje plan ukrcaja i utovara robe, sastavlja zapisnike o šteti na robi nastaloj prilikom prevoza i baratanja njome, obavlja carinski postupak, uvoz, izvoz i tranzit robe. Po završetku školovanja učenici se mogu zaposliti u špediterskim agencijama, carinarnicama, poštanskim agencijama.

Poštansko-logistički tehničar (IV stepen)

Obavlja sve poštanske usluge: preuzima od poštanskog centra sve vrste pošiljaka i novčanih dokumenata za dostavu i vrši raspodjelu po dostavnim oblastima. Izrađuje poštansko-carinsku dokumentaciju koja prati pošiljke. Obavlja usluge novčanog poslovanja. Rukuje novcem i drugim blagajničkim sredstvima u skladu sa važećim propisima. Zadužuje i razdužuje poštare isplatnim dokumentima i novcem. U pitanju je odgovoran posao, koji traži posvećenost i dobru koncentraciju.

Vozač motornog vozila (III stepen)

Upravlja raznim motornim vozilima, kamionima, autobusima, specijalnim vozilima. Poznaje tehnologiju transportnog procesa, vrste i karakteristike mehanizacije za utovar i istovar tereta, poznaje pravila održavanja vozila, uređaja i opreme, vrši prevoz putnika i tereta. Rad obavlja pretežno sjedeći u vozilu, izložen je vibracijama, buci, isparenjima goriva, a na putu je izložen svim vremenskim uslovima. Može da radi u malim ili velikim firmama za prevoz putnika i robe, u medicinskim ustanovama, komunalnim službama, u taksi udruženjima itd.

Saobraćajno-transportni tehničar (IV stepen)

Poznaje propise, zakone i standarde u željeznici. Analizira kompletne saobraćajne situacije u stanici i na pruzi, otkazuje i uvodi vozove u saobraćaj, priprema dokumentaciju za saobraćaj voza, prati hod vozova kao i njihov prijem i otpremanje iz stanice. Obezbjeđuje najavljene radnje na otvorenoj pruzi. Nadzire rad pregledača kola i manevarskog sastava. Naručuje i otkazuje vučna i manevarska vozila prema planiranju otpreme vozova, objavljuje promjene u saobraćaju vozova za korisnike usluga, pregleda skretnice, vodi brigu o bezbijednosti saobraćaja i primjeni propisa kod prijema i otpremanja putnika i stvari. Ovo je jedno od najodgovornijih zanimanja na željeznici.

Tehničar tehničko-kolske djelatnosti (IV stepen)

Posao tehničara tehničko–kolske djelatnosti sastoji se iz provjere stanja i bezbijednosti željezničke kompozicije kojom upravlja tehničar vuče. Tehničar tehničko–kolske djelatnosti utvrđuje neispravnosti, nedostatke i oštećenja na kolima i određuje pravilan postupak za opravku kola, vrši probe kočnica, provjerava ispravnost uređaja za klimatizaciju, grijanje i osvjetljenje kola. Vodi računa o snabdjevenosti kola vodom i sanitarnim materijalom, kontroliše ispravnost tovarenja i osiguranja tovara u kolima. Radi se o odgovornom poslu usljed toga što od njegove odluke nakon sprovedene provjere zavise život, zdravlje i imovina ljudi.

Tehničar vuče (IV stepen)

Upravlja lokomotivom, prevozeći vozom putnike i teret. Unutar željezničke stanice posebnom lokomotivom pomjera i razmješta vagone po kolosjecima radi sastavljanja ili rastavljanja kompozicija. Kad stanično osoblje sastavi voz, zajedno s pregledačem vagona provjerava ispravnost kočnica. Prati signalizaciju staničnog i drugog voznog osoblja, ranžirne i izlazne signale. Prati signalizaciju uz prugu i upravlja se prema njoj. Može voziti sam ili može imati pomoćnika. Ako dođe do kvara lokomotive na otvorenoj pruzi, nastoji da ga otkloni i o tome obavještava dispečera. Nakon dolaska u stanicu, stanično osoblje odvaja lokomotivu od kompozicije, vozovođa je odvozi, isključuje i obavještava o eventualnoj potrebi za popravkom.

Oblast rada: Mašinstvo i obrada metala

Mašinstvo i obrada metala obuhvata specifična zanimanja koja podrazumijevaju poslove konstruisanja, proizvodnje, obrade, održavanja i popravke raličitih mašina i njihovih djelova. Različiti materijali obrađuju se uz korišćenje alata, mašina ili aparata.

Savremena industrija zahtijeva nova stručna znanja. Nove tehnologije se temelje na upotrebi kompjuterski upravljanih mašinai proizvodnje, kao što su CAD i CAM sistemi. Uvažavajući ove činjenice, obrazovanje kadrova za rad u mašinstvu se svakodnevno osavremenjuje i obogaćuje novim sadržajima.

Učenici koji završe mašinsku školu, ili neko od zanimanja u četvorogodišnjem trajanju imaju mogućnost nastavka školovanja na velikom broju tehničkih fakulteta. Široka je mogućnost zapošljavanja: u metaloprerađivačkoj industriji, elektrogradnji, brodogradnji, građevinarstvu, vazduhoplovstvu, proizvodnji i preradi nafte, saobraćaju, prehrambenoj, tekstilnoj i grafičkoj industriji, rudarstvu, metalurgiji, automobilskoj industriji, servisima, zanatskim radionicama itd. Najčešće se radi u zatvorenim prostorijama, sjedeći ili stojeći uz mašinu ili računar, ili na terenu, gde se radi pod različitim klimatskim uslovima.

Za uspjeh u ovoj oblasti pored znanja koja se stiču u školi potrebne su i lične vještine i sposobnosti: shvatanje načina rada mašina i uređaja, lako uočavanje veze i odnosa među pojavama i stvarima, operacije brojevima i geometrijskim oblicima, spretnost ruku i prstiju, kao i dobra koordinacija pokreta tijela. Takođe je važno da osoba posjedujei visoko razvijenu osjetljivost na boje, linije i formu.

Automehaničar (III stepen)

Obavlja poslove održavanja, rastavljanja i sastavljanja sklopova i sistema motornih vozila. Obavlja preglede, utvrđuje uzrok kvarova i uz korišćenje alata i uređaja, efikasno otklanja kvarove. Vrši podešavanje i ispitivanje rada motora i motornih vozila svih tipova.

Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije (III stepen)

Siječe, oblikuje i spaja cijevi i cijevne elemente, djelove od lima i profila. Montira instalacije grijanja, grejna tijela i kotlove. Takođe montira, rukuje i održava uređaje za klimatizaciju, uređaje za grijanje i rashladne uređaje. Rukuje alatima za stezanje, obradu, mjerenje i kontrolu.

Limar / Autolimar (III stepen)

Vrši obilježavanje, krojenje (sječenje), prebijanje, oblikovanje i izradu djelova od lima i njihovu zaštitu od korozije. Autolimar vrši zamjenu i montažu djelova školjke i šasije vozila, tehnološke operacije oblikovanja spojeva, ispravljanja i popravki. Radi u servisima za popravku motornih vozila, zanatskim radionicama i slično.

Bravar (III stepen)

Ručno i mašinski obrađuje limove, profile, cijevi, koji su neophodni za izradu i montažu bravarskih, zanatskih i industrijskih proizvoda. Rukuje alatima za stezanje, obradu, mjerenje i kontrolu. Obavlja poslove održavanja na građevinskoj bravariji.

Zavarivač (III stepen)

Reže i obrađuje djelove metala, koje spaja elektrootpornim ili gasnim zavarivanjem. Zavarivač priprema, obavlja i kontroliše cijeli ovaj postupak. Obavezno je korišćenje zaštitne opreme. Na tržištu rada postoji potražnja za ovim zanimanjem, odnosno postoji mogućnost brzog pronalaska zaposlenja. Sarađuju sa tehničarima i inžinjerima čije projekte realizuju.

Automehatroničar (IV stepen)

Postavlja dijagnozu o stanju vozila, uređaja i instrumenata. Izvodi poslove kontrole, podešavanja, opravke, zamjene i provjere mehaničkih, hidrauličkih i pneumatskih sistema, sklopova i djelova. Savjetuje korisnike usluga o održavanju automobila.

Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje(IV stepen)

Radi i provjerava programe i izrađuje predmete od metala ili drugog materijala na CNC mašini. Izrađuje tehničke crteže, planira proizvodnju, skladišti i otprema proizvode. Izrađuje i mijenja 3D modele mašinskih elemenata, tehničku dokumentaciju. Konstruiše manje složene alate.

Mašinski tehničar za energetiku (IV stepen)

Posjeduje znanja o propisima, normativima i standardima u energetici. Analizira tehničku dokumentaciju energetskih sistema, planira i zakazuje vrijeme montaže energetskih postrojenja, učestvuje u montaži termoenergetskih postrojenja, montaži gasoenergetskih, pneumoenergetskih postrojenja, hidroenergetskih i nekonvencionalnih energetskih postrojenja. Planira optimalno vođenje ovih postrojenja.

Oblast rada: Hemija, nemetali i grafičarstvo

Područje rada hemija, nemetali i grafičarstvo obuhvata nekoliko segmenata, a samim tim su i zanimanja raznovrsna.

Poslije završenog obrazovanja učenici su osposobljeni za samostalno i bezbjedno obavljanje raznovrsnih poslova u hemijskoj industriji nemetala, proizvodnji eksploziva, industriji građevinskog materijala, farmaceutskoj i grafičkoj industriji, proizvodnji papira, prehrambenoj industriji.

Nastavak školovanja je moguć na višim školama koje imaju odsjeke i grupe iz ove oblasti ili na nekom od srodnih fakulteta, Metalurško-tehnološkom fakultetu, Farmaceutskom fakultetu.

Za uspjeh u ovoj oblasti poželjno je da osoba ima dobru koordinaciju pokreta tijela, brzinu i tjelesnu snagu. Dalje je bitno da lako uočava veze i odnose među pojavama i stvarima, da ima razvijene analitičke sposobnosti, da lako operiše brojevima i geometrijskim oblicima. Od značaja je i da posjeduje dobru pažnju i koncentraciju, kao i istraživačku radoznalost.

Hemijski laborant (IV stepen)

Uzorkuje, priprema, izvodi laboratorijske postupke i određuje svojstva različitih materijala, sirovina, poluproizvoda i proizvoda. Koristi razne laboratorijske instrumente, aparate i uređaje. Tokom rada vodi evidenciju o toku postupka, skladištenju i propisnom obilježavanju laboratorijskih uzoraka.

Zbog rada sa supstancama različitih svojstava, mogućeg isparenja i kontakta sa hemikalijama štetnim po zdravlje, obavezna je upotreba zaštitne opreme, rukavica, naočara i maski.

Hemijsko-tehnološki tehničar (IV stepen)

Kontroliše tehnološke procese proizvodnje, priprema uzorke za analizu i kontroliše kvalitet međuproizvoda i gotovih proizvoda. Rukuje laboratorijsko-hemijskom opremom, aparatima i uređajima.

Usljed mogućih isparenja i kontakta sa supstancama štetnim po zdravlje neophodno je korišćenje zaštitne opreme.

Izrađivač hemijskih proizvoda (III stepen)

Skladišti i priprema sirovine za dobijanje hemijskih proizvoda. Prati tehnološki proces, rukuje mašinama, uređajima i opremom u hemijskoj proizvodnji. Učestvuje u održavanju i remontu opreme. U radu koristi razne laboratorijske posude, mjerne sudove, precizne vage. U radu se susreće sa supstancama različitih svojstava, što znači da je moguća prisutnost isparenja i kontakt sa supstancama štetnim za zdravlje. Zbog toga je, u skladu s propisima zaštite na radu, potrebna upotreba zaštitne opreme, rukavica, naočara i maski.

Grafički tehničar (IV stepen)

Posjeduje informatičku pismenost u izradi crteža, projekata i dokumentacije; upotrebljava mjerne instrumente u štamparstvu; podešava formate štampe; vrši optičko miješanje boja; koristi karte, atlase i zbirke boja; mjeri boje na denzitometru; upravlja štamparskim mašinama kao i pomoćnim uređajima, u najzastupljenijim štamparskim tehnikama.

Tehničar zaštite životne sredine (IV stepen)

Mjeri i prati zagađenje životne sredine. Uzorkuje vazduh, vodu i zemljište za laboratorijsku analizu. Učestvuje u poslovima pripreme uzoraka za analizu. Učestvuje u postupcima fizičko-hemijskih i mikrobioloških ispitivanja uzoraka vazduha, vode i zemljišta. Sprovodi preventivne i zaštitne mjere za očuvanje životne sredine i metode za pravilno odlaganje, skladištenje i reciklažu otpadnih materija. Učestvuje u nadziranju zaštićenih područja. Primjenjuje propise iz oblasti zaštite životne sredine. Radi na terenu kao i u zatvorenom prostoru, laboratorijama.

Oblast rada: Muzička umjetnost

Srednja muzička škola obrazuje učenikeza zanimanja iz područja rada muzička umjetnost. Cilj obrazovanja je da omogući učenicima prolaznost ka muzičkim akademijama i fakultetima muzičke umjetnosti na svim odsjecima – instrumentalni, muzikologija, etnomuzikologija, opšta muzička pedagogija, kompozicija, dirigovanje.
U muzičkoj školi učenici stiču muzičku pismenost, razvijaju vještine sviranja na instrumentu, upoznaju se sa istorijom muzike, muzičkom literaturom, muzičkim oblicma, muzičkim instrumentima, muzičkim stilovima.
Uspješnost učenika zavisi, prije svega od angažovanja, pošto su muzičke škole veoma zahtjevne - instrument mora da se vježba po nekoilko sati svakog dana, a učenici imaju i obavezu savladavnja gradiva opšte obrazovnih predmeta.

Za uspješno obavljanje poslova u ovoj oblasti neophodno je posjedovanje muzičkog talenta, osjećaja za ritam i zvuk, kao i kreativnost i sposobnost nasupanja pred većim brojem ljudi. Takođe je poželjno posjedovati dobru koordinaciju pokreta tijela, brzinu, spretnost, kao i visoku samodisciplinu.

Muzički izvođač- kontrabasista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na kontrabasu. Vrši umjetničko izvođenje djelča različitih kompozitora. Zna karakteristike muzičkih stilova kroz njihov istorijski razvoj. Poznaje strukture i oblike muzičkih djela. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač- violinista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na violini. Komponuje, analizira i interpretira jednostavne polifone forme. Samostalno analizira muzička djela i definiše elemente muzičkog oblika. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - violončelista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja umjetničkih djela različitih kompozitora na violončelu. Komponuje, analizira i interpretira jednostavne polifone forme. Čita i svira horske i orkestarske partiture. Diriguje jednostavnim djelovima horske i orkestarske muzike. Razlikuje muzičke stilove kroz istorijski razvoj. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Baletski igrač (IV stepen)

Izvodi tehnike klasičnog baleta i umjetničko izvodjenje zadatog djela. Razlikuje baletske stilove kroz njihov istorijski razvoj. Poznaje strukture i oblike baletskog repertoara. Osposobljen je za javne nastupe kao solista i kao član ansambla. Ovladava osnovama koreografije.

Muzički izvođač - flautista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na flauti. Ovladava vještinama umjetničkog izvođenja djelova različitih kompozitora. Upoznaje karakterstistike muzičkih stilova kroz njihov istorijski razvoj. Upoznaje strukture i različite oblike muzičkih djela. Osposobljenje za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - gitarista (IV stepen)

Ovladava tehnikama izvođenja različitih umjetničkih djela na gitari. Komponuje, analizirai interpretira jednostavne polifone forme. Ovladava tehnikama čitanja sa lista i sviranja djelova za gitaru. Upoznaje ulogu instrumenata u različitim stilskim epohama. Poznaje osnovne tehnike dirigovanja. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - harmonikaš (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na harmonici. Ovladava vještinom umjetničkog izvođenja djela različitih kompozitora. Upoznaje karakteristike muzičkih stilova kroz njhov istorijski razvoj. Upoznaje

strukturu i oblike muzičkh djela. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - hornista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja djela različitih kompozitora na horni. Posjeduje vještine umjetničkog izvođenja djela različitih kompozitora. Upoznaje sredstva proširenja tonaliteta, vidove promjene tonaliteta i svih vrsta modiulacija. Komponuje jednostavne polifone forme. Samostalno analizira muzička djela i definiše elemente muzičkog oblika. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - klarinetista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja djela različitih kompozitora na klarinetu. Zna karakteristike stilova kroz njihov istorijski razvoj. Upoznaje strukture i oblike muzičkih djela. Osposobljenje za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - saksofonista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na saksofonu. Ovladava postupkom vezivanja akorda u strogom stavu po načelima standardnog, klasičnog harmonskog jezika. Komponuje, analizira i interpretira jednostavne polifone forme. Čita i svira horske i orkestarske partiture. Osposobljenje za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Solo pjevač (IV stepen)

Izvodi tehnike pjevanja. Ovladava vještinom izvođenja djela različitih kompozitora. Upoznaje karakteristike muzičkih stilova kroz njihov istorijski razvoj. Upoznaje strukture i oblike muzičkih djela. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - trombonista (IV stepen)

Ovladava tehnikama sviranja na trombonu. Izvodi djela različitih muzičkh kompozitora. Komponuje, analizira i interpretira jednostane polifone forme. Samostalno analizira muzička djela idefiniše elemente muzičkog oblika. Čita muzičke tekstove u svim ključevima, različitim ritmičkim, metričkim vrstama uz taktiranje. Zapisuje melodijska i harmonijska kretanja u homofornom i polifonom stavu. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač – trubač (IV stepen)

Ovladava tehnikama sviranja na trubi.Izvodi djela različitih muzičkih kompozitora. Razlikuje strukture i oblike različitih muzičkih djela. Upoznaje se sa karakteristikama muzičkih stilova kroz njihov istorijski razvoj. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički izvođač - klavirista (IV stepen)

Izvodi tehnike sviranja na klaviru. Ovladava vještinama umjetničkog izvođenja djela različitih kompozitora. Komponuje, analizira i interpretira jednostane polifone forme. Čita i svira horske i orkestarske partiture. Upoznaje ulogu muzičkih instrumenata kroz različite epohe. Osposobljen je za javne nastupe, solistički i u ansamblu.

Muzički saradnik (IV stepen)

Tokom školovanja za ovo zanimanje učenici se osposobljavaju za poslove saradničke prirode. Vrše poslove organizacije u muzičkim programima na televiziji, radiju, domovima kulture, vrše odabir muzike na radio i TV programima, kao i poslove muzičkog novinara u štampanim i elektronskim medijima.

Oblast rada: Likovna umjetnost

Za bavljenje likovnom umjetnošću nužna je sposobnost likovnog izražavanja i likovni senzibilitet: osjećaj za dobru formu, za sklad boja, perspektivu, unutrašnji poriv da se likovnim jezikom iskažu misli i osjećanja. Od tjelesnih sposobnosti potrebna je spretnost ruku i prstiju, kao i dobar vid i razlikovanje boja. Nastavak školovanja moguć je na studijama na Akademiji likovnih umjetnosti.

Za bavljenje likovnom umjetnošću nužna je sposobnost likovnog izražavanja i likovni senzibilitet: osjećaj za dobru formu, za sklad boja i perspektivu.

Likovni saradnik - slikar (IV stepen)

Poznaje slikarske tehnike i metode, rukuje alatkama, priprema podlogu za slikanje, materijal za rad. Bavi se zaštitom spomenika kulture, pravi kopije u različitim tehnikama, poštuje standarde kvaliteta.

Grafički dizajner - saradnik (IV stepen)

Izrađuje ilustracije, osmišljava i realizuje sredstva u slobodnom prostoru (bilborde, svjetleće reklame, panoe...), osmišljava vizuelni identitet firme, logotip i njegovu primjenljivost na papirnoj galanteriji i propagandnom materijalu, daje idejno rješenje za korice knjiga. Pored toga, vršii pripremu materijala za digitalnu i offset štampu.

Oblast rada: Zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita

Školovanje u ovoj oblasti postavljeno je tako da svršenim učenicima omogućava direktno uključivanje u proces rada (bolnice, domovi zdravlja, klinike, privatne zdravstvene ustanove, apoteke, specijalizovane ustanove za odmor i rehabilitaciju i dr.), ali i prohodnost na više škole i fakultete. Prohodnost je veoma široka, što znači da učenici mogu da biraju osim fakulteta zdravstvene struke i širok dijapazon fakulteta i visokih škola zavisno od ličnog

interesovanja i sklonosti. Rad na poslovima svih zanimanja zahtijeva visok stepen stručnosti, humanosti, odgovornosti, tačnosti i preciznosti, kao i nesebičnu brigu za druge, naročito bolesne i nemoćne. Da bi učenik upisao jedno od zanimanja u okviru ovog područja rada potrebno je da je tokom osnovne škole ostvarivao dobre rezultate iz biologije i hemije i pokazao sklonost ka izučavanju prirodnih nauka uopšte.

Za uspješno obavljanje posla u ovoj oblasti poželjno je da osoba lako uočava veze i odnose među pojavama i stvarima, kao i da ima dobru koordinaciju pokreta tijela i brzinu. Takođe je važno da posjeduje dobru procjenu stanja, namjera i osjećanja drugih ljudi i da se sa lakoćom riječima izražava. Veoma je bitna toplina, strpljivost sa ljudima, povjerenje, savjesnost, staloženost.

Medicinski laboratorijski tehničar (IV stepen)

Planira i organizuje sopstveni rad u laboratoriji i priprema sredstva za laboratorijski rad (posuđe, aparaturu i drugo). Priprema hranjive podloge, uzima uzorke bioloških materijala od pacijenta za različite vrste analiza, pod nadzorom stručnjaka odgovarajućeg profila, obrađuje biološki materijal. Izvodi dijagnostičke i druge analize u hematološkim, mikrobiološkim, parazitološkim, biohemijskim i laboratorijama za epidemiološka mjerenja i sanitarnu.

Medicinski kozmetičar (IV stepen)

Sprovodi mjere za sprječavanje nastanka i širenja infekcija, sprovodi kozmetičke procedure na zdravoj koži. Medicinski kozmetičar obavlja stručne tretmane kože lica, tijela, kose i noktiju. Cilj je njega i uljepšavanje, a ponekad i terapija po savjetu ljekara dermatologa. U svom poslu služi se različitim aparatima i uređajima za kozmetičku obradu kože, masažerima, lupama za pregled lica i vrata, aparatima za epilaciju, lampama. Rade u čistoj radnoj sredini.

Farmaceutski tehničar (IV stepen)

Posao farmaceutskog tehničara razlikuje se u zavisnosti od područja rada. Pod nadzorom farmaceuta, tehničar priprema aparaturu i pribor za izradu ljekova, kao i aparaturu i pribor za ispitivanje nabavljenih hemikalija. Vodi poslove prijema ljekova, droga, hemikalija, ljekovitih supstanci, pomoćnih supstnci i dr. Vrši njihov prijem, defektiranje i skladištenje. Izvodi i nadzire tehnološke faze u farmaceutskoj i kozmetičkoj proizvodnji, izdaje bezreceptne lijekove, dijetetske i kozmetičke preparate, sanitetski i drugi materijal i medicinske aparature. Prilikom rada moguća je prisutnost isparenja i kontakt sa supstancama štetnim po zdravlje, pa je potrebna upotreba zaštitne opreme.

Zdravstveni tehničar (IV stepen)

Njeguje bolesnike prema savjetima ljekara. Primjenjuje propisanu terapiju, priprema pacijenta za dijagnostičke i terapijske tretmane, uzima i šalje biološki materijal na laboratorijske analize. Posmatra, mjeri i prati vitalne funkcije (temperatura, puls, pritisak) pacijenta. Održava higijenu bolesnika. Održava kontakte između pacijenata i rodbine.

Fizioterapeutski tehničar (IV stepen)

U dogovoru sa ljekarom primjenjuje razne postupke terapije, primjenom struje, toplote, hlađenja, ultrazvuka i masaže (ručno i uz pomoć raznih aparata) da bi se spriječile trajne posljedice bolesti i ozleda. Povećava pokretljivost i ublažava bolove pacijentima, podučava ih i motiviše da sami vježbaju i služe se štakama, protezama, kolicima i drugim pomagalima.

Zubno-stomatološki tehničar (IV stepen)

Pomaže stomatologu da obavi popravke, liječenja, vađenja zuba i drugo. Priprema zuibarske uređaje, instrumente, ljekove i potreban materijal, kako bi sve blagovremeno bilo dostupno stomatologu.

Prati rad stomatologa, dodaje mu potrebne instrumente, ljekove, tampone, anestetike. Steriliše i održava instrumente. Priprema pacijente za rendgenska snimanja, vodi evidenciju o uslugama, utrošku materijala, popunjava recepte, sređuje kartoteku.

Oblast rada: Uslužna djelatnost

U okviru područja rada uslužne djelatnosti učenici se osposobljavaju za vođenje malog biznisa.

Za uspjeh u ovom području rada potrebno je imati veoma dobru koordinaciju pokreta ruku i prstiju, dobru opštu tjelesna spretnost, komunikativnost, ljubaznost, urednost. Poželjno je da učenici vole raditi sa ljudima i važno da imaju razvijen smisao za estetiku.

Frizer

Frizer pruža usluge usmjerene na njegu kose i brade. Posao frizera podrazumijeva pranje, sušenje, šišanje, estetsko oblikovanje kose; farbanje i nijansiranje kose; brijanje i izbrijavanje brade, oblikovanje brkova. Frizeri rade u zatvorenom prostoru, stojeći, njihov rad je srednje naporan i zahtijeva aktivnost gotovo svih mišića tako da je poželjno da su u dobroj fizičkoj kondiciji. Moraju biti brzi, spretni, kreativni. Treba da imaju i razvijen smisao za estetiku. Problem na radnom mestu mogu predstavljati snažni mirisi usled rada s hemikalijama.

SREDNJE ŠKOLE U CRNOJ GORI

Srednje škole vrše obrazovno-vaspitnu djelatnost usmjerenu na sticanje i razvijanje sposobnosti za rad, odnosno dalje obrazovanje učenika. Njihov cilj je da mladi steknu potrebna opšta, posebna i stručna znanja, vještine i navike zasnovane na dostignućima nauke, tehnike, kulture i umjetnosti, da kod učenika razviju intelektualne, moralne i druge pozitivne osobine ličnosti.

Srednje škole su:

1. Gimnazije

U gimnaziji se stiče opšte obrazovanje iz društvenih i prirodno matematičkih nauka radi nastavljanja školovanja na visokim školama i fakultetima. Školovanje u gimnazijama traje četiri godine. Gimnazijski programi vas ne osposobljavaju ni za koje konkretno zanimanje, već pripremaju za nastavak obrazovanja.

2. Stručne škole

Stručna škola daje opšte, stručno i praktično obrazovanje. U našoj državi postoje:

- Četvorogodišnje stručne škole u kojima se stiče stručno obrazovanje četvrtog stepena stručne spreme.
- Trogodišnje stručne škole u kojima se stiče stručno obrazovanje trećeg stepena stručne spreme.
- Dvogodišnje stručne škole u kojima učenik stiče niže stručno obrazovanje u trajanju od dvije godine

3. Umjetničke škole

U umjetničkoj školi se pored odgovarajućeg obrazovnog programa ostvaruje i program iz oblasti likovne, muzičke i baletske umjetnosti. Stiče se četvrti stepen stručne spreme, a školovanje traje četiri godine. Za upis u ove škole pored školskih ocjena potrebna je i provjera sposobnosti odnosno darovitosti za određeno područje.

VAŽNA NAPOMENA !!!

U trenutku štampanja Informatora svi novi obrazovni profili nisu bili odobreni. Konačni podaci o obrazovnim profilima će biti objavljeni u konkursu za upis u I razred srednje škole, 2017-2018 školske godine.

Stoga, navodimo spisak novih obrazovnih programa i standarda zanimanja na kojima se programi zasnivaju. Radi se o modularizovanim i kreditno vrednovanim programima, koji se rade po novoj metodologiji:

1. **Elektrotehničar energetike**
2. **Elektroinstalater**
3. **Ekonomski tehničar** (objedinjuje dva postojeća obrazovna programa: Ekonomski tehničar i Tehničar marketinga i trgovine)
4. **Pravno - administrativni tehničar**
5. **Arhitektonski tehničar**
6. **Vodoinstalater** (zamjenjuje dosadašnji obrazovni program - Instalater u građevinarstvu)
7. **Tehničar modnog dizajna** (zamjenjuje dosadašnji obrazovni program - Konfekcijski tehničar)
8. **Restorater** (zamjenjuje dosadašnji obrazovni program - Tehničar usluživanja)
9. **Konobar**
10. **Tehničar mehatronike** (novi, modularizovan i kreditno vrednovan program)

SEKTOR: EKONOMIJA I PRAVO / PODSEKTOR: PRAVO	
Obrazovni program: PRAVNO – ADMINISTRATIVNI TEHNIČAR, nivo IV1	
Standard zanimanja: PRAVNI TEHNIČAR, nivo IV1	Standard zanimanja: ADMINISTRATIVNI TEHNIČAR, nivo IV1

SEKTOR: EKONOMIJA I PRAVO / PODSEKTOR: EKONOMIJA			
Obrazovni program: EKONOMSKI TEHNIČAR, nivo IV1			
Standard zanimanja: BANKARSKI TEHNIČAR, nivo IV1	Standard zanimanja: FINANSIJSKI TEHNIČAR nivo IV1	Standard zanimanja: TEHNIČAR OSIGURANJA nivo IV1	Standard zanimanja: KNJIGOVO-DSTVENI TEHNIČAR, nivo IV1

SEKTOR: GRAĐEVINARSTVO I UREĐENJE PROSTORA / PODSEKTOR: UREĐENJE PROSTORA	
Obrazovni program: ARHITEKTONSKI TEHNIČAR, nivo IV1	
Standard zanimanja: ARHITEKTONSKI TEHNIČAR ZA PROJEKTOVANJE, nivo IV1	Standard zanimanja: ARHITEKTONSKI TEHNIČAR ZA URBANIZAM, nivo IV1
SEKTOR: GRAĐEVINARSTVO I UREĐENJE PROSTORA / PODSEKTOR: GRAĐEVINARSTVO	
Obrazovni program: VODOINSTALATER, nivo III	
Standard zanimanja: INSTALATER VODOVODNE I KANALIZACIONE MREŽE, nivo III	
Standard zanimanja: POMOĆNIK INSTALATERA VODOVODNE I KANALIZACIONE MREŽE, nivo II	

SEKTOR: TURIZAM, TRGOVINAI UGOSTITELJSTVO / PODSEKTOR: UGOSTITELJSTVO	
Obrazovni program: RESTORATER, nivo IV1	
Standard zanimanja: GLAVNI KONOBAR, nivo IV1	Standard zanimanja: GLAVNI BARMEN, nivo IV1
Standard zanimanja: RESTORANSKI KONOBAR, nivo III	Standard zanimanja: BARMEN, nivo III
Standard zanimanja: SERVIR, nivo II	Standard zanimanja: POMOĆNI BARMEN, nivo II
Obrazovni program: KONOBAR, nivo III	
Standard zanimanja: RESTORANSKI KONOBAR, nivo III	Standard zanimanja: BARMEN, nivo III
Standard zanimanja: SERVIR, nivo II	Standard zanimanja: POMOĆNI BARMEN, nivo II

SEKTOR: USLUGE / PODSEKTOR: TEKSTILSTVO I KOŽARSTVO
Obrazovni program: TEHNIČAR MODNOG DIZAJNA, nivo IV1
Standard zanimanja: MODELAR TEKSTILNIH I ODJEVNIH PROIZVODA, nivo IV1
Standard zanimanja: KONFEKCIONAR, nivo III

SEKTOR: INŽENJERSTVO I PROIZVODNE TEHNOLOGIJE / PODSEKTOR: ELEKTROTEHNIKA		
Obrazovni program: ELEKTOTEHNIČAR ENERGETIKE, nivo IV1		
Standard zanimanja: ELEKTROTEHNIČAR ELEKTRIČNIH INSTALACIJA, nivo IV1	Standard zanimanja: ELEKTROTEHNIČAR ELEKTROMOTORNIH POGONA, nivo IV1	Standard zanimanja: ELEKTROTEHNIČAR ELEKTROENERGETSKIH SISTEMA, nivo IV1
Standard zanimanja: ELEKTROINSTALATER U GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA, nivo III		
Standard zanimanja: POMOĆNIK ELEKTROINSTALATERA U GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA, nivo II		
Obrazovni program: ELEKTROINSTALATER, nivo III		
ELEKTROINSTALATER U GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA, nivo III		
POMOĆNIK ELEKTROINSTALATERA U GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA, nivo II		

SEKTOR: INŽENJERSTVO I PROIZVODNE TEHNOLOGIJE / PODSEKTOR: MEHATRONIKA		
Obrazovni program: TEHNIČAR MEHATRONIKE, nivo IV1		
Standard zanimanja: TEHNIČAR MEHATRONIKE INDUSTRIJSKIH UREĐAJA I SISTEMA, nivo IV1	Standard zanimanja: TEHNIČAR MEHATRONIKE TRANSPORTNIH UREĐAJA, nivo IV1	Standard zanimanja: TEHNIČAR MEHATRONIKE KOMERCIJALNIH UREĐAJA, nivo IV1

ANDRIJEVICA

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA ANDRIJEVICA

Adresa: Branka Deletića b.b.
Ime direktora: Branko Vukić
Broj telefona: +382 (51) 230 770; tel. fax +382 (51) 230 772
E-mail: skola@sms-an.edu.me ; skola@sms-mk.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/mjesovita-an/skola/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, njemački
Veterinarski tehničar	4	
Prehrambeni tehničar	4	
Mašinski tehničar za energetiku	4	

BAR

JU GIMNAZIJA „NIKO ROLOVIĆ"

Adresa: Mila Boškovića 1
Ime direktora: Marija Đonović
Broj telefona: +382 (30) 313 438, +382 (30) 312 244
E-mail: gimnazijabar@t-com.me
Web: www.gimnazija-bar.me/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, francuski, ruski, italijanski, njemački i španski

JU SREDNJA EKONOMSKO-UGOSTITELJSKA ŠKOLA

Adresa: Mila Boškovića 1
Ime direktora: Tanja Spičanović
Broj telefona: +382 (30) 312 977; +382 (30) 312-244
E- mail: ekonomskaskolabar@gmail.com; sekretar@t-com.me
Web: www.eus-bar.me/

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	Engleski, francuski, njemački, španski, ruski
Turistički tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	
Tehničar kulinarstva/ usluživanja	4	
Tehničar	4	
Kuvar	3	
Konobar	3	

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Bjelisi b.b.
Ime direktora: Branislav Knežević
Broj telefona: +382 (30) 302 785; +382 (30) 302 784
E-mail: lider-sp@t-com.me, skola@polj-br.edu.me
Web adresa: www.poljoprivrednaskola-bar.me

Naziv Programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Veterinarski tehničar	4	Engleski jezik
Poljoprivredni tehničar	4	
Nautički tehničar	4	
Brodomašinski tehničar	4	
Špeditersko-agencijski i carinski tehničar	4	
Farmaceutski tehničar	4	
Automehaničar / bravar	3	

BERANE

JU GIMNAZIJA „PANTO MALIŠIĆ“

Adresa: Svetog Save 25
Ime direktora: Sreten Lutovac
Broj telefona: +382 (51) 230 104; tel.fax +382(51)230-104
E-mail: gimpm@t-com.me
Web adresa: www.beranskagimnazija.me
www.facebook.com/gimberane

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, njemački, francuski, ruski, španski

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Svetog Save br. 25
Ime direktora: Vaso Vujović
Broj telefona: +382 (51) 230 017;
Fax: +382 (51) 230 016
E- mail: sssba@t-com.me
Web adresa: www.mojaskola.me/srednjastrucna-ba

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Elektrotehničar računara	4	Engleski
Elektrotehničar energetike	4	
Elektrotehničar multimedija	4	
Građevinski tehničar	4	
Frizer/ frizerka	3	
Autoelektričar	3	

JU SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA „DR BRANKO ZOGOVIĆ”

Adresa: ul Svetog Save br. 25
Ime direktora: Žarko Raičević
Broj telefona: +382 (51) 230 124
E-mail: medicinskaba@t-com.me; skola@med-ba.edu.me
Web adresa: www.medicinskaskolaberane.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Zdravstveni tehničar	4	Engleski
Farmaceutski tehničar	4	
Zubno-stomatološki tehničar	4	
Medicinski kozmetičar	4	
Fizioterapeutski tehničar	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA „VUKADIN VUKADINOVIĆ“

Adresa: Novo naselje b.b.
Ime direktora: Vujica Popović
Broj telefona / fax: +382 (51) 230 390
E - mail: tehnicka@t-com.me
Web adresa: www.vukadinvukadinovic.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	Engleski, ruski, njemački, francuski
Pravno-administrativni tehničar	4	
Turistički tehničar	4	
Tehničar drumskog saobraćaja	4	
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar kulinarstva	4	
Konobar	3	
Kuvar	3	
Tehničar drvoprerade	4	
Šumarski tehničar	4	
Stolar	3	
Automehaničar	3	
Instalater sanitarnih uređaja i grijanja	3	

PETNJICA

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA „VUKADIN VUKADINOVIĆ“ PODRUČNO ODJELJENJE PETNJICA

Adresa: Petnjica
Ime direktora: Muhamed Adrović
Broj telefona: +382 (51) 241-467

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski
Veterinarski tehničar	4	
Poljoprivredni tehničar	4	
Voćar/povrtar	3	
Ekonomski tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

BIJELO POLJE

JU GIMNAZIJA „MILOJE DOBRAŠINOVIĆ“

Adresa: Volođina b.b.
Ime direktora: Milko Kovačević
Broj telefona / fax: +382 (50) 486 633
E-mail: skola@gim-bp.edu.me
Web adresa: www.gimnazijabp.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, francuski, njemački, italijanski

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Voja Lješnjaka 27
Ime direktora: Balić Semir
Broj telefona: +382 (50) 433-224;
Fax: +382 (50) 433-231
E-mail: scbp@t-com.me
Web adresa: www.mojaskola.me/srednjastrucna-bp

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	4	Engleski, ruski (fakultativno francuski i njemački)
Turistički tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	
Prehrambeni tehničar	4	
Automehaničar	3	
Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	3	
Kuvar	3	
Konobar	3	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA ELEKTRO-EKONOMSKA ŠKOLA

Adresa: Vologđina bb
Ime direktora: Miloš Marić
Broj telefona: +382 (50) 486 620, +382 (50) 486 618
E-mail: eeskola@t-com.me
Web adresa: www.mojaskola.me/elektro-ekonomska-bp

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Elektrotehničar računara	4	Engleski jezik
Elektrotehničar energetike	4	
Elektrotehničar multimedija	4	
Ekonomski tehničar (opšti smjer)	4	
Ekonomski tehničar (finansijski smjer)	4	
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Elektroinstalater	3	
Autoelektričar	3	

BUDVA

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „DANILO KIŠ"

Adresa: Trg Sunca b.b.
Ime direktora: Vesna Radunović
Broj telefona: +382 (33) 451 963; +382 (33) 451 260
E-mail: danilokis@t-com.me, skola@sms-bd.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/mjesovita-bd/skola/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, francuski, italijanski i njemački
Turistički tehničar	4	
Pravno- administrativni tehničar	4	
Ekonomski tehničar	4	
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar kulinarstva	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

CETINJE

JU GIMNAZIJA CETINJE

Adresa: Bulevar crnogorskih junaka 95
Ime direktora: Nataša Stanojević
Broj telefona:+382 (41) 230 055, +382 (41) 235 051
E-mail: skola@gim-ct.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/gimnazija-ct

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, italijanski, francuski, ruski

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Bulevar crnogorskih junaka 95
Ime direktora: Nataša Stanojević
Broj telefona:+382 (41) 230 055, +382 (41) 235 051
E-mail: skola@gim-ct.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/gimnazija-ct

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Turistički tehničar	4	Engleski, francuski, italijanski, ruski
Tehničar markeinga i trgovine	4	
Kuvar	3	
Frizer	3	

JU SREDNJA LIKOVNA ŠKOLA „PETAR LUBARDA“

Adresa: Bulevar crnogorskih junaka 95
Ime direktora: Gordana Tomašević
Broj telefona: +382 (41) 233 600; +382(69) 378- 222
E-mail: skola@sls-ct.edu.me, slspl@t-com.me
Web adresa: www.lubarda.edu.me
Fb stranica: Srednja Likovna Škola “Petar Lubarda”

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Likovni saradnik-slikar	4	Engleski
Grafički dizajner-saradnik	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

DANILOVGRAD

JU GIMNAZIJA "PETAR I PETROVIĆ NJEGOŠ"

Adresa: Lazara Đurovića b.b.
Ime direktora: Marijana Stefanović
Broj telefona: +382 (20) 813 043; +382 (20) 812 330
E-mail: dggimnazija@gmail.com, skola@gim-dg.edu.me
Web adresa: http://gimnazijadg.wordpress.com/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, francuski, Italijanski

HERCEG NOVI

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „IVAN GORAN KOVAČIĆ"

Adresa: Branka Ćopića 4
Ime direktora: Momir Dragićević
Broj telefona: +382 (31) 344 004; +382 (31) 345 002
E-mail: schn@t-com.me; skola@sms-hn.edu.me
Web adresa: www.smsigkovacic.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, italijanski, francuski, njemački
Turistički tehničar	4	
Tehničar kulinarstva	4	
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Ekonomski tehničar	4	
Fizioterapeutski tehničar	4	
Građevinski tehničar za visokogradnju	4	
Kuvar	3	
Konobar	3	
Prodavač	3	
Frizer	3	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

KOTOR

JU GIMNAZIJA KOTOR

Adresa: Dobrota b.b.
Ime direktora: Božo Perović
Broj telefona: +382 (32) 330 272; +382 (32) 330 271
E-mail: gimnazija.kotor@t-com.me; dir.gimnazija.ko@t-com.me
Web adresa: www.gimnazijakotor.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, italijanski, francuski, njemački, španski
Ekonomski tehničar	4	
Zdravstveni tehničar	4	

JU SREDNJA POMORSKA ŠKOLA KOTOR

Adresa: Dobrota b.b.
Ime direktora: Veljko Botica
Broj telefona: +382 (32) 305 212; fax +382 (32) 302 421
E-mail: pomorskakotor@t-com.me
Web: www.pomorskakotor.com

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Nautički tehničar	4	Engleski
Brodomašinski tehničar	4	
Špeditersko-agencijski i carinski tehničar	4	

JU ŠKOLA ZA OSNOVNO I SREDNJE MUZIČKO OBRAZOVANJE „VIDA MATJAN “

Adresa: Stari grad 456
Ime direktora: Marina Dulović
Broj telefona: +382 (32) 302 676; +382 (32) 323 681; +382 (32) 325 759
E-mail: sosmon@t-com.me
Web adresa: www.muzickaskolakotor.com

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Muzički saradnik	4	Engleski, italijanski
Muzički izvođač gitarista	4	
Muzički izvođač violinista	4	
Muzički izvođač violista	4	
Muzički izvođač violončelista	4	
Muzički izvođač kontrabasista	4	
Muzički izvođač solo pjevač	4	
Muzički izvođač hornista	4	
Muzički izvođač flautista	4	
Muzički izvođač klarinetista	4	
Muzički izvođač klavirista	4	
Muzički izvođač saksofonista	4	
Muzički izvođač trubač	4	
Muzički izvođač trombonista	4	
Muzički izvođač harmonikaš	4	

KOLAŠIN

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „BRAĆA SELIĆ“

Adresa: 13. jul br. 9
Ime direktora: Veselinka Peković
Broj telefona: +382 (20) 865 224; +382 (20) 865 126
E-mail: bracaselic@t-com.me
Web adresa: www.mojaskola.me/mjesovita-kl

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, francuski, ruski,.
Ekonomski tehničar	4	
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar kulinarstva	4	
Konobar	3	
Kuvar	3	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

MOJKOVAC

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „VUKSAN ĐUKIĆ"

Adresa: Vuka Karadžića b.b.
Ime direktora: Veselin Grdinić
Broj telefona: +382 (50) 472 380
E-mail: jusrvdjukic@t-com.me; skola@sms-mk.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/mjesovita-mk

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, italijanski
Turistički tehničar	4	
Ekonomski tehničar	4	
Tehničar kulinarstva	4	
Tehničar prodaje	4	
Konobar	3	
Kuvar	3	

NIKŠIĆ

JU GIMNAZIJA „STOJAN CEROVIĆ"

Adresa: Partizanski put b.b.
V. D. direktora: Žarko Raičević
Broj telefona: +382 (40) 231 847
Broj faksa: +382 (40) 231 847
E-mail: skola@gim-nk.edu.me
Web adresa: http://www.gimnazijank.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, francuski, italijanski, njemački

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA EKONOMSKO-UGOSTITELJSKA ŠKOLA

Adresa: Vuka Karadžića 83
Ima direktora: Zoran Drljević
Broj telefona: +382 (40) 235 640
Broj faksa: +382 (40) 235 640
E-mail: skola@eus-nk.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	
Pravno-administrativni tehničar	4	
Turistički tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	
Kuvar	3	
Konobar	3	

JU PRVA SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Vuka Karadžića 83
Ima direktora: Goran Davidović
Broj telefona: +382 (40) 212 801
Broj faksa: +382 (40) 212 801
E-mail: psss55@t-com.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Automehatroničar	4	Engleski
Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	4	
Bravar- zavarivač/ automehaničar	3	
Zdravstveni tehničar	4	
Farmaceutski tehničar	4	
Tehničar drumskog saobraćaja	4	
Građevinski tehničar visokogradnje	4	
Prehrambeni tehničar	4	

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Vuka Karadžića 51
Ima direktora: Slavko Bojović

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Broj telefona: +382 (40) 212 100
Broj faksa: +382 (40) 212 100
E-mail: emsnk@t-com.me skola@sss-nk.edu.me
Web adresa: http://elektroskolank.me/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Elektrotehničar energetike	4	Engleski
Elektrotehničar za rashladne i termičke uređaje	4	
Elektrotehničar elektronike	4	
Elektrotehničar telekomunikacija	4	
Elektrotehničar računara	4	
Elektrotehničar multimedija	4	
Elektroinstalater	3	
Monter telekomunikacionih sistema	3	
Autoelektričar	3	
Frizer	3	

JU ŠKOLA ZA OSNOVNO I SREDNJE MUZIČKO OBRAZOVANJE „DARA ČOKORILO"

Adresa: Šetalište Ćana Koprivice bb
Ima direktora: Vjera Vuković
Broj telefona: +382 (40) 241 123
Broj faksa: +382 (40) 241 120
E-mail: muzickaskolank@t-com.me
Web adresa: http://www.daracokorilo.me/

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Muzički saradnik	4	Italijanski, engleski
Muzički izvođač klavirista	4	
Muzički izvođač gitarista	4	
Muzički izvođač harmonikaš	4	
Muzički izvođač violinista	4	
Muzički izvođač violončelista	4	
Muzički izvođač trubač	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

PLAV

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „BEĆO BAŠIĆ“

Adresa: Racina b.b.
Ime direktora: Rifat Balić
Broj telefona: +382 (51) 251 046;
E-mail: smpl@t-com.me
Web adresa: www.srednjaskolaplav.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, francuski
Opšta gimnazija (na albanskom jeziku)	4	
Zdravstveni tehničar	4	
Turistički tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	
Konobar	3	
Kuvar	3	
Autolimar	3	
Automehaničar	3	

PLJEVLJA

JU GIMNAZIJA “TANASIJE PEJATOVIĆ”

Adresa: Tršova 27
Ime direktora: Dragan Zuković
Tel/Fax: +382 (52) 301 308; +382 (52) 356 028
E-mail: gimnazijapv@t-com.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, francuski, ruski

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Vuka Karadžića 15
Ime direktora: Mervan Avdović
Broj telefona: +382 (52) 301 288;
E – mail: skola@sss-pv.edu.me;
Web adresa: www.strucnapljevlja.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	Engleski, ruski
Pravno-administrativni tehničar	4	
Tehničar prodaje	4	
Elektrotehničar računara	4	
Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	4	
Šumarski tehničar/tehničar drvoprerade	4	
Tehničar geologije-geolog/građevinski tehničar	4	
Tehničar usluživanja/tehničar kulinarstva	4	
Elektroinstalater/autoelektričar	3	
Zavarivač/ Instalater	3	

PLUŽINE

JU OBRAZOVNI CENTAR

Adresa: Plužine b.b.
Ime direktora: Gordana Radović
Broj telefona: +382 (40) 271 138; +382 (40) 270-028
E-mail: skola@oc-pz.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski
Tehničar prodaje	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

PODGORICA

JU GIMNAZIJA „SLOBODAN ŠKEROVIĆ“

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
Ime direktora: Zoja Bojanić Lalović
Broj telefona: +382 (20) 664 044; +382 (20) 667 546;
E-mail: gimnazijapg@t-com.me; skola@gim-pg.edu.me
Web adresa: www.gimnazijapg.com

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski francuski, italijanski njemački, španski
Specijalističko odjeljenje matematičke gimnazije	4	
Specijalističko odjeljenje filološke gimnazije	4	
Specijalističko sportsko odjeljenje opšte gimnazije	4	
Specijalističko dvojezično odjeljenje opšte gimnazije	4	

JU GIMNAZIJA „25 MAJ”

Adresa: Tuzi b.b.
Ime direktora: Milijana Dabović
Broj telefona: +382 (20) 875 095;
E-mail: gimnazija25maj@gmail.com
Web adresa: www.mojaskola.me/mjesovita-tuzi

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, italijanski, francuski, njemački

JU SREDNJA EKONOMSKA ŠKOLA „MIRKO VEŠOVIĆ“

Adresa: Kralja Nikole 95
Ime direktora: Branislav Đukić
Broj telefona: +382 (20) 634 824; +382 (20) 622 202
E-mail: skola@eko-pg.edu.me;
Web adresa: www.mojaskola.me/ekonomska-pg

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	Engleski, ruski, francuski, italijanski
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Pravno-administrativni tehničar	4	

JU ŠKOLA ZA SREDNJE I VIŠE STRUČNO OBRAZOVANJE „SERGIJE STANIĆ“

Adresa: Kralja Nikole 114
Ime direktora: Zoran Klikovac
Broj telefona: +382 (20) 624 319; +382 (20) 624 289;
E - mail: sergije.stanic@t-com.me, sergije.stanic@gmail.com
Web adresa: www.sergije-stanic.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Turistički tehničar	4	Engleski, francuski, ruski, italijanski
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar kulinarstva	4	
Tehničar prodaje	4	
Menadžer kulinarstva (Više stručno obrazovanje)	2	
Menadžer restoraterstva (Više stručno obrazovanje)	2	
Konobar	3	
Kuvar	3	
Poslastičar	3	
Prodavač	3	

JU STRUČNA MEDICINSKA ŠKOLA

Adresa: Džon Džekson br.1
Ime direktora: Branimir Kostić
Broj telefona: +382 (20) 224 680; +382 (20) 224 633,
E - mail: skola@med-pg.edu.me
Web adresa: http://www.mojaskola.me/medicinskapg

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Zdravstveni tehničar	4	Ruski, engleski
Farmaceutski tehničar	4	
Zubno-stomatološki tehničar	4	
Medicinski laboratorijski tehničar	4	
Medicinski kozmetičar	4	
Fizioterapeutski tehničar	4	

JU SREDNJA GRADEVINSKO-GEODETSKA ŠKOLA „ING. MARKO RADEVIĆ“

Adresa: Vasa Raičkovića 26
Ime direktora: Dragan Miranović
Broj telefona: +382 (20) 237 119; +382 (20) 237 363
E - mail: scmarkoradevic@t-com.me, skola@ggs-pg.edu.me
Web adresa: www.gradjevinska.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Arhitektonski tehničar	4	Engleski jezik
Dizajner enterijera	4	
Građevinski tehničar za visokogradnju	4	
Građevinski tehničar	4	
Geodetski tehničar -geometar	4	
Keramičar	3	
Monter suve gradnje	3	
Instalater u građevinarstvu	3	
Tesar	3	
Armirač-betonirac	3	
Moler-farbar	3	
Zidar	3	

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA „IVAN USKOKOVIĆ“

Adresa: Vasa Raičkovića 1
Ime direktora: Žarko Borovinić
Broj telefona: +382 (20) 246 767; +382 (20) 248 445;
E-mail: mtspg@t-com.me
Web adresa: www.masinskapg.me/

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Automehatroničar	4	Engleski jezik
Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	4	
Saobraćajno-transportni tehničar	4	
Tehničar tehničko-kolske djelatnosti	4	
Poštansko-logistički tehničar	4	
Instalater sanitarnih uređaja grijanja i klimatizacije	3	
Tehničar drumskog saobraćaja	4	
Špeditersko-agencijski i carinski tehničar	4	
Mašinski tehničar za energetiku	4	
Automehaničar	3	
Limar/autolimar	3	
Zavarivač/bravar	3	
Vozač motornog vozila	3	

UMJETNIČKA ŠKOLA OSNOVNOG I SREDNJEG MUZIČKOG OBRAZOVANJA ZA TALENTE „ANDRE NAVARA“

Adresa: Prve proleterske 40
Ime direktora: Aleksa Asanović
Broj telefona: +382 (20) 611 552;
E - mail: skolaandrenavara@t-com.me; skola@man-pg.edu.me
Web adresa: www.mojaskola.me/muzicka-andre-navara

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Muzički izvođač-violinista	4	Engleski (italijanski-izborni)
Muzički izvođač-violista	4	
Muzički izvođač-violončelista	4	
Muzički izvođač-kontrabasista	4	
Muzički izvođač-klavirista	4	
Muzički izvođač-flautista	4	
Muzički izvođač-harmonikaš	4	
Solo pjevač	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA „SPASOJE RASPOPOVIĆ“

Adresa: Vasa Raičkovića 26
Ime direktora: Ljeposava Vuksanović
Broj telefona: +382 (20) 237 361; +382 (20) 238 998
E-mail: hts-s.raspopovic@t-com.me
Web adresa: www.sraspopovic.com

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Tehničar zaštite životne sredine	4	Engleski, ruski
Hemijsko-tehnološki tehničar	4	
Hemijski laborant	4	
Poljoprivredni tehničar	4	
Grafički tehničar	4	
Prehrambeni tehničar	4	
Tehničar modnog dizajna	4	
Tehničar metalurgije	4	
Frizer	3	
Obrađivač plemenitih metala	3	
Prerađivač mlijeka	3	
Pekar	3	
Izrađivač hemijskih proizvoda	3	

JU UMJETNIČKA ŠKOLA ZA MUZIKU I BALET „VASA PAVIĆ”

Adresa: Novaka Miloševa 15
Ime direktora: Ilija Dapčević
Broj telefona: +382 (20) 231 854; +382 (20) 231 853
E-mail: direktor@vasapavic.me; sekretar@vasapavic.me
Web adresa: www.vasapavic.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Muzički saradnik	4	Engleski, italijanski
Muzički izvođač-klavirista	4	
Muzički izvođač-gitarista	4	
Muzički izvođač-harmonikaš	4	
Muzički izvođač-violinista	4	
Muzički izvođač-violista	4	
Muzički izvođač-violončelista	4	
Muzički izvođač-kontrabasista	4	
Muzički izvođač-flautista	4	
Muzički izvođač-klarinetista	4	
Muzički izvođač-trubač	4	
Muzički izvođač-saksofonista	4	
Muzički izvođač-hornista	4	
Muzički izvođač-trombonista	4	
Muzički izvođač-solo pjevač	4	
Solo igrač	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

JU SREDNJA ELEKTROTEHNIČKA ŠKOLA „VASO ALIGRUDIĆ”

Adresa: Vasa Raičkovića 26
Ime direktora: Veselin Pićurić
Broj telefona: +382 (20) 237 120; +382 (20) 237 130
E-mail: elektropg@t-com.me
Web adresa: www.elektropg.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Elektrotehničar računara	4	Engleski
Elektrotehničar multimedija	4	
Elektrotehničar telekomunikacija	4	
Elektrotehničar elektronike	4	
Elektrotehničar energetike	4	
Elektrotehničar za rashladne i termičke uređaje	4	
Elektroinstalater	3	
Monter telekomunikacionih sistema	3	

ROŽAJE

Adresa: Omladinska bb
Ime direktora: Fejzo Murić
Broj telefona/ fax: +382 (51) 270 080;
E-mail: skola@gim-ro.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, ruski, francuski, turski, njemački

JU SREDNJA STRUČNA ŠKOLA

Adresa: Omladinska b.b.
Ime direktora: Murić Sames
Broj telefona: +382 (51) 271 709
E-mail: skola@sss-ro.edu.me
Web adresa: www.srednjastrucnaskolarozaje.edu.me

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Ekonomski tehničar	4	Engleski, francuski i ruski
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Turistički drvopredaje	4	
Elektrotehničar računara	4	
Mašinski tehničar za energetiku	4	
Poljoprivredni tehničar	4	
Prodavač	3	
Automehaničar	3	
Instalater sanitarnih uređaja,grijanja i klimatizacije	3	
Konobar	3	
Kuvar	3	

ŠAVNIK

JU OBRAZOVNI CENTAR „ŠAVNIK”

Adresa: Šavnik b.b.
Ime direktora: Branko Lazarević
Broj telefona: +382 (40) 266 129
E-mail: skola@oc-sn.edu.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Poljoprivredni tehničar	4	Ruski, engleski

TIVAT

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „MLADOST“

Adresa: Šetalište kapetana Marka Krstovića br. 1
Ime direktora: Jovanka Vujačić
Broj telefona: +382 (32) 674 613; +382 (32) 674 614
E-mail: jusms.mladost@t-com.me
Web adresa: http://www.sms-mladost.me

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, italijanski, francuski, njemački
Automehatroničar	4	
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Elektrotehničar elektronike	4	
Instalater sanitarnih uređaja i klimatizacije	3	

ULCINJ

GIMNAZIJA „DRITA“

Adresa: Kodre b.b.
Ime direktora: Husein Bišević
Broj telefona: +382 (69) 030-137
E-mail: gjimnazidrita@t-com.me; skola@drita-ul.edu.me
Web adresa: http://www.gjimnazidrita.com

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, njemački

JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA „BRATSTVO – JEDINSTVO“

Adresa: Totoši b.b.
Ime direktora: Husein Katana
Broj telefona: +382 (30) 401 628; +382 (30) 411-798; +382 (30) 401 630
E-mail: highschool.ulcin@t-com.me
Na albanskom jeziku se nastava izvode za sledeće programe

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, njemački, francuski
Gimnazija prirodno-matematički smjer	4	
Turistički tehničar	4	
Ekonomski tehničar	4	
Elektrotehničar	4	
Automehatroničar	4	
Frizer	3	
Kuvar /konobar	3	
Konobar	3	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

Na crnogorskom jeziku se nastava izvodi za sledeće programe

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski, italijanski, francuski, njemački
Tehničar marketinga i trgovine	4	
Automehaničar	3	
Instalater sanitarnih uređaja i klimatizacije	4	

ŽABLJAK

SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA "17. SEPTEMBAR"

Adresa: Božidara Žugića b.b.
Ime direktora: Živorad Bojović
Broj telefona: +382 (52) 361 336; +382 (52) 360 090
E-mail: 17.septembar@t-com.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Opšta gimnazija	4	Engleski i ruski
Tehničar usluživanja	4	
Tehničar kulinarstva	4	

NAPOMENA: Pogledati stranu 53

CENTRI ZADJECU SA POSEBNIM POTREBAMA

KOTOR

JU RESURSNI CENTAR ZA ŠKOLOVANJE I REHABILITACIJU LICA SA POREMEĆAJIMA SLUHA I GOVORA

Adresa: Put prvoboraca 184
Ime direktora: Borislav Kašćelan
Broj telefona: +382 (32) 304 288; +382 (32) 325-996;
Fax: +382 (32) 325-095
E–mail : surdomonte@t-com.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Kuvar	4 (III stepen)	Engleski jezik samo za učenike sa poteškoćama u učenju
Frizer	4 (III stepen)	
Operater u pripremi štampe	4 (III stepen)	
Prodavac	4 (III stepen)	
Automehaničar	4 (III stepen)	
Krojač	4 (III stepen)	
Fotograf	4 (III stepen)	
Knjigovezac	4 (III stepen)	

PODGORICA

JU RESURSNI CENTAR ZA DJECU I OSOBE SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA I AUTIZMOM "1.JUN"

Adresa: Princeze Ksenije broj 8
Ime direktora: Željko Darmanović
Broj telefona: +381 (20) 640-136, +381 (20) 643-326; +382 (20) 642-341
E-mail: centar1.jun@t-com.me
Web adresa: www.centar1jun.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Pomoćnik frizera	3 (II stepen)	Strani jezici se ne izučavaju
Pomoćnik pekara	3 (II stepen)	
Pomoćnik kuvara	3 (II stepen)	
Pomoćnik obućara	3 (II stepen)	
Pomoćnik automehaničara	3 (II stepen)	
Pomoćnik mašinbrav.	3 (II stepen)	
Pomoćnik trgovca	3 (II stepen)	

JU RESURSNI CENTAR ZA DJECU I MLADE „PODGORICA“

Adresa: Princeze Ksenije br. 6, Zabjelo, br. 60 - Podgorica
Ime direktora: Zoran Bošković
Broj telefona: +382 (20) 640-408; +382 (20) 643-075
E-mail: juzinv@t-com.me
Web: www.resursnicentarpg.me

Naziv programa	Trajanje obrazovanja	Jezici koji se izučavaju
Tehničar prodaje	4	Engleski, italijanski
Pravno-administrativni tehničar	4	
Administrator	3	

MATURSKI I STRUČNI ISPIT

Eksterni maturski i stručni ispiti se polažu nakon završenog četvorogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja u propisanim ispitnim rokovima. U obrazovni sistem Crne Gore uvoden je školske 2010/11. godine.

Od učenika se očekuje da odgovore na jasno definisane ishode obrazovanja u gimnazijama i stručnim školama, koji su po obimu, sadržaju i zahtjevnosti unaprijed određeni i objavljeni u ispitnim katalozima.

Eksternost pri polaganju maturskog i stručnog ispita znači da za sve učenike važe jedinstvena ispitna pravila, sadržaj ispita je isti za sve, određeni ispit se polaže istog dana u isto vrijeme u čitavoj Crnoj Gori, a ocjenjivanje se vrši od strane nezavisnih ocjenjivača. Nezavisni ocjenjivači pregledaju test-knjižice ne znajući o kojem je kandidatu ili školi riječ, jer test-knjižice ne sadrže taj podatak, već samo bar-kod (šifru).

Maturski ispit se sastoji iz obaveznog i izbornog dijela

Obavezni dio, koji se polaže čine:

1. Crnogorski - srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost
2. Matematika ili prvi strani jezik (ako učenik bira oba navedena predmeta, odlučuje koji polaže eksterno)

Izborni dio čine dva predmeta. Za ove predmete je definisan maturski standard u nastavnom planu opšte gimnazije. Ovi predmeti se polažu pred školskim komisijama.

Stručni ispit, obuhvata obavezni i izborni dio

Obavezni dio čine:

1. Crnogorski - srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost
2. Matematika ili strani jezik (u skladu sa obrazovnim programom)

Izborni dio čine:

- osnovni stručno-teorijski predmet
- stručni rad sa odbranom

Učenik koji položi maturski ispit stiče opšte srednje obrazovanje. Položen maturski ispit je i opšti uslov za nastavak obrazovanja na bilo kojoj visokoškolskoj ustanovi.

Učenik koji položi stručni ispit stiče nivo stručnog obrazovanja u četvorogodišnjem trajanju. Pored toga, polaganjem stručnog ispita učenik stiče i odgovarajuće stručne kvalifikacije, u skladu sa zakonom. Položen stručni ispit je opšti uslov za nastavak obrazovanja.

Ukoliko učenik/ca ne položi neki od navedenih ispita postoji mogućnost ponovnog polaganja sve dok navedeni ispit ne položi. Jednom položen ispit nije potrebno ponovo polagati bez obzira na to što je sastavni dio kompletnog maturskog ili stručnog ispita.

Rezultati maturskog i stručnog ispita se boduju prilikom upisa na univerzitet u skladu sa odgovarajućim pravilnicima. Za pravila upisa na Univerzitet Crne Gore posjetite sajt www.upisi. me; za Univerzitet Donja Gorica posjetite sajt www.udg.edu.me, a za Univerzitet Mediteran www.unimediteran.net.

Ukoliko učenik nema namjeru da nastavi školovanje može polagati stručni ispit interno u školi koju pohađa. Interni stručni ispit može da polaže učenik koji nije položio stručni ispit koji se polaže eksterno, s tim da u postupku polaganja neće polagati djelove ispita koje je položio. Stručni ispit se polaže u školi pisanim putem, usmeno i odbranom stručnog rada, u skladu sa ispitnim katalozima za određeni obrazovni program.

UČENIČKI DOMOVI

Domovi učenika su vaspitno-obrazovne ustanove koje omogućavaju učenicima boravak (smještaj i ishranu) i vaspitanje tokom pohađanja srednje škole.

U Crnoj Gori ima devet domova učenika (mješovitog tipa), od kojih su četiri u sastavu studentskih domova, dva klasična doma učenika i tri u sastavu škola. U domovima učenika u Crnoj Gori godišnje boravi u prosjeku oko 550 učenika, uglavnom srednjoškolske dobi (i oko 30 učenika osnovne škole).

Pravo na prijem u domove učenika imaju redovni učenici srednjih škola prema odgovarajućim kriterijumima, od kojih je najvažniji uspjeh učenika u prethodnom školovanju.

Tabela smještajnog kapaciteta domova u Crnoj Gori

	Naziv doma	**Kapacitet**
1.	Dom učenika i studenata Podgorica	100
2.	Dom učenika i studenata Nikšić	55
3.	Dom učenika i studenata Cetinje	15
4.	Dom učenika i studenata Kotor	44
5.	Dom učenika Bar	100
6.	Dom učenika Berane	100
7.	Dom učenika Plužine	75
8.	Dom učenika Šavnik	10
9.	Internat pri OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ Kovačevići Pljevlja	15

Internati pri zavodima i centrima za djecu sa smetnjama u razvoju

Pored srednjoškolskih domova učenika u Crnoj Gori, postoje i tri Internata pri resursnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju, i to:

- Internat pri Resursnom centru za djecu i mlade „Podgorica“ (45 učenika),
- Internat pri Resursnom centru za djecu i osobe sa intelektualnim smetnjama i autizmom „1.jun“ Podgorica (65 učenika), i
- Internat pri Zavodu za školovanje i rehabilitaciju lica sa poremećajima sluha i govora Kotor (65 učenika).

Ukupni broj učenika u ovim internatima iznosi 180 učenika. Vaspitno-obrazovni program u navedenim internatima izvode vaspitači - diplomirani defektolozi, kojih ima 25.

PRIJEM UČENIKA U DOM

Prijem učenika u dom vrši se na osnovu konkursa, koji raspisuje Ministarstvo prosvjete. Konkurs za prijem učenika u dom sadrži naziv i sjedište doma, broj raspoloživih mjesta, rokove i uslove prijema i spisak dokumenata potrebnih za prijem.

Učenici- kandidati na konkursu podnose sljedeća dokumenta:

1) prijavu na konkurs;

2) uvjerenje o uspjehu iz prethodne godine školovanja;

3) diplomu i ostale dobijene nagrade u domu i van doma;

4) ljekarsko uvjerenje o zdravstvenom stanju;

5) potvrdu o mjestu prebivališta.

Uspjeh učenika dokazuje se uvjerenjem škole u kojoj je učenik pohađao prethodni razred. Učešće na takmičenjima i nagrade na takmičenjima dokazuju se diplomama, pohvalnicama i slično.

Ukoliko ima slobodnih mjesta, dom razmatra i prijave učenika koji su zbog opravdanih razloga (promjena škole, bolesti, izuzetnih socijalnih i društvenih okolnosti) podnijeli prijavu nakon isteka roka, koji je predviđen konkursom uz dokaz o spriječenosti. Postupak za prijem u dom mora biti okončan do 31. avgusta tekuće godine.

Ukoliko je učenik, odnosno roditelj učenika nezadovoljan odlukom komisije, ima pravo prigovora upravnom odboru doma, u rokuod tri dana.

Ako je broj prijavljenih kandidata veći od broja raspoloživih mjesta, izbor se vrši prema sljedećim kriterijumima:

1) uspjeh učenika u prethodnom školovanju;

2) udaljenost mjesta prebivališta učenika od škole.

Pod uspjehom učenika podrazumijeva se uspjeh učenika u prethodno završenom razredu.

U slučaju jednakog broja bodova, prednost imaju učenici koji imaju veći broj bodova na osnovu uspjeha.

Cijena smještaja i ishrane u domu

Cijena boravka u domu sastoji se iz troškova ishrane, troškova smještaja i troškova vaspitnog rada. Upravni odbor doma utvrđuje cijenu smještaja i ishrane u domu uz saglasnost Ministarstva prosvjete i sporta.Učenici, strani državljani plaćaju ekonomsku cijenu smještaja i ishrane u domu u skladu sa međunarodnim sporazumom.

USLOVI I KRITERIJUMI ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PARTICIPACIJU PREVOZA

Pravo na participaciju prevoza u prigradskom saobraćaju ostvaruju učenici osnovne škole, koji putuju pet i više kilometara do škole.

Učenici osnovne škole ostvaruju pravo na participaciju prevoza u iznosu od 40% od cijene karte, a učenici srednje škole u iznosu od 20% od cijene karte. Učenici čiji roditelji odnosno staratelji ostvaruju pravo na materijalno obezbjeđenje po propisima o socijalnoj zaštiti, ostvaruju pravo na participaciju prevoza u iznosu od 50% od cijene karte.

POJMOVNIK

Karijera predstavlja cjeloživotni put pojedinca kroz obrazovanje i rad. U savremenom svijetu karijera nije više termin koji znači samo vertikalno napredovanje u hijerarhiji i više nije rezervisan isključivo za neke profesije kao što su menadžeri, umjetnici, sportisti već se odnosi na sva lica: na zaposlene, nezaposlene, studente i na učenike u školama. Ona takođe uključuje i način usklađivanja životnih uloga. Možemo reći da se karijera satoji od niza odluka.

Razvoj karijere je proces u kojem pojedinac upravlja sopstvenim učenjem, poslom, slobodnim vremenom, zapošljavanjem i karijernim odlučivanjem tokom cijelog života.

Karijerno informisanje predstavlja proces pružanja i prikupljanja informacija o zanimanjima i kvalifikacijama, mogućnostima zapošljavanja, obrazovnim programima, institucijama obrazovanja, obuci, stilu života u različitim karijerama itd.

Karijerno savjetovanje je proces u kojem pojedinac uz pomoć stručnog lica upoređuje informacije o mogućnostima obrazovanja i rada sa svojim karakteristikama i donosi odluku o svom karijernom cilju. Karijerno savjetovanje obavljaju psiholozi-savjetnici za profesionalnu orijentaciju u CIPS-ovima (Centrima za informisanje i profesionalno savjetovanje).

Svijet rada predstavlja skup svih mogućih radnih mjesta u kome važe zakoni ponude i potražnje.

Svijet obrazovanja je skup svih obrazovnih profila u sistemu obrazovanja.

Obrazovni profil je usklađen sa obrazovnim programom kojim se stiču znanja, vještine i stavovi za obavljanje poslova u jednom ili više srodnih zanimanja.

Zanimanje podrazumijeva posao (radno mjesto) i obavlja ga osoba radi sticanja sredstava za život. Zanimanje određuju slični radni zadaci, način rada, uslovi rada i sredstva koja se koriste u okviru obavljanja poslova, tako da ih može obavljati jedna osoba koja posjeduje određene vrste znanja, obrazovanja, vještina i sposobnosti.

Zvanje je titula koja se stiče po završetku škole, fakulteta, edukacije...

Cjeloživotno učenje predstavlja svaku aktivnost učenja tokom cijelog života radi unaprjeđenja znanja, vještina i kompetencija u okviru ličnog, društvenog ili profesionalnog djelovanja pojedinca.

Tržište rada označava ponudu i potražnju radnika, uključujući njihovu pripremu, zapošljavanje, napredovanje.

KAKO VAM ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE MOŽE POMOĆI?

U sklopu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore postoje Centri za informisanje i profesionalno savjetovanje (CIPS-ovi) čija je uloga pružanje informacija i savjetodavnih usluga za razvoj karijere.

Usluge iz oblasti karijernog razvoja koje se u CIPS-ovima mogu dobiti su:

- Individualno karijerno informisanje
- Grupno karijerno informisanje
- Individualno karijerno savjetovanje
- Grupno karijerno savjetovanje
- Psihološka testiranja;
- Radioničarske aktivnosti, i dr..

Usluge CIPS-a mogu koristiti:

- Budući srednjoškolci pred izborom zanimanja
- Budući studenti pred izborom zanimanja
- Nezaposleni koji se pripremaju za zapošljavanje
- Nezaposleni s faktorom otežane zapošljivosti
- Zaposleni koji traže promjenu zapošljenja

Kome preporučujemo da koriste usluge CIPS-a?

- Svima koji još ne znaju koju srednju školu da upišu
- Svima koji još ne znaju koji fakultet da upišu
- Svima koji ne znaju koje su im sposobnosti najrazvijenije
- Svima koji žele da saznaju u kojim zanimanjima imaju najviše šansi da budu uspješni
- Svima koji žele da potvrde svoj izbor
- Svima koji žele da izaberu alternativno zanimanje

CIPS - Podgorica

Novaka Miloševa 6/1,
81000 Podgorica,
Tel: +382 (20) 406 891,
Tel/Fax:+382 (20) 406 838,
E-mail: alisa.dizdarevic@zzzcg.me
dragana.dedic@zzzcg.me
Savjetnici za razvoj karijere:
Alisa Dizdarević, Dragana Dedić

CIPS - Bijelo Polje

Tomaša Žižića bb
84000, Bjelo Polje
Tel/Fax:+382 (50) 430 071
Tel: +382 (50) 432 623
E-mail: sanja.obradovic@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere:
Sanja Obradović

CIPS - Bar

Jovana Tomaševića 33,
85000 Bar,
Tel. +382 (30) 311 463
Tel/Fax:+382 (20) 311 367
E-mail: vesna.radonjic@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere: Vesna Radonjić

CIPS- Pljevlja

Tanasija Pejatovića br.2
84210, Pljevlja
Tel: +382 (052)356-742
Tel/Fax:+382 (052)356-741
E-mail: mirjana.kulic@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere: Mirjana Kulić

CIPS - Berane

29 novembar br.54
84300, Berane
Tel: +382 (51) 236569
Tel/Fax:+382 (51) 231 313,
E-mail: tamara.stamatovic@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere: Tamara Stamatović

CIPS- Mojkovac

Filipa Žurića bb
84205, Mojkovac
Tel: +382 (50) 472 908
Tel/Fax:+382 (50) 470 051
E-mail: cips.mojkovac@zzzcg.me

CIPS - Nikšić

Lazara Sočice 4
81400, Nikšić
Tel: +382 (40) 214 162
Tel/Fax:+382 (40) 214 162
E-mail: natasa.radulovic@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere: Nataša Radulović

CIPS- Herceg Novi

Partizanskih majki br.4
85340, Herceg Novi
Tel: +382 (31) 325 253
Tel/Fax:+382 (31) 324 451
E-mail: vesna.cikaric@zzzcg.me
Savjetnik za razvoj karijere: Vesna Ćikarić

Saradnja sa srednjim i osnovnim školama?

Naši savjetnici sarađuju sa psihološko-pedagoškim službama osnovnih i srednjih škola tako da sve zainteresovane škole mogu da kontaktiraju područni CIPS u cilju realizacije određenih programskih aktivnosti u određenoj opštini.

Treba vam pomoć stručnjaka za karijerno savjetovanje?

Zavod za zapošljavanje sprovodi karijerno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovne škole, srednje škole i studenata. Takođe pruža stručnu pomoć i drugim osobama koje razmišljaju o izboru nekog oblika obrazovanja ili zapošljavanja.

Karijerno savjetovanje realizuju savjetnici za razvoj karijere u 8 područnih CIPS-ova, koji su pod nadležnošću Biroa rada, i ono uključuje psihološko testiranje i savjetodavni intervju.

Intervju je savjetodavan jer učenik, nakon što je dobio sve važne informacije, samostalno donosi odluku o izboru zanimanja.

Pored informacija o mogućnostima obrazovanja, uslovima zanimanja i dr., moguće je dobiti i informacije o deficitu i suficitu na tržištu rada. Ovu aktivnost realizuju savjetnici za karijerno informisanje.

Želite li, dakle, podrobnije informacije i savjet o svijetu zanimanja i rada, obratite se područnim CIPS-ovima.

CIPS
centar za informisanje
i profesionalno savjetovanje

CIPS

Bulevar Revolucije br.5
81000 Podgorica,
Tel/Fax:+382 (20), 405-265, 405- 241
E-mail: cips@zzzcg.me, jevrosima.pejovic@zzzcg.me
Koordinator programa za razvoj karijere i CIPS-ova: Jevrosima Pejović
Web adresa: www.zzzcg.me/cips/

CIPS Montenegro

KORISNI LINKOVI

Nijedan priručnik nije savršen. Zbog toga su u nastavku dati linkovi koji vas mogu odvesti do korisnih informacija kada je u pitanju izbor škole i zanimanja.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

Sve informacije koje se tiču mogućnosti zapošljavanja i stanja na tržištu možete naći na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.
Web adresa: http://www.zzzcg.org

Ispitni centar Crne Gore

Na ovom sajtu, između ostalih, možete naći i informacije o stručnom i maturskom ispitu.
Web adresa: http://www.iccg.co.me

Ministarstvo prosvjete i sporta Crne Gore

Zbog toga što je ovaj informator štampan prije objave konkursa za upis u srednje škole, uvrstili smo i sajt nadležnog ministarstva na kojem ćete moći da nađete sve informacije vezane za konkurs.
Web adresa: http://www.mps.gov.me

Vodič za osnovce – Nacionalna služba za zapošljavanje Srbije

Na ovom sajtu možete popuniti interaktivni upitnik kojim se ispituju vaša profesionalna interesovanja, sposobnosti i osobine ličnosti. Sajt sadrži i informacije o velikom broju zanimanja.
Web adresa: http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs

Dream foundation – Test profesionalne orijentacije

Na ovom sajtu možete uraditi test profesionalne orijentacije.
Web adresa: http://www.dreamfoundation.eu/career-test/page1

BIC

Ovdje možete otkriti koja su vaša interesovanja i sklonosti.
Web adresa: http://www.bic.at

Infostud

Na ovoj adresi možete naći opise različitih zanimanja.
Web adresa: http://poslovi.infostud.com/info/opisi-zanimanja

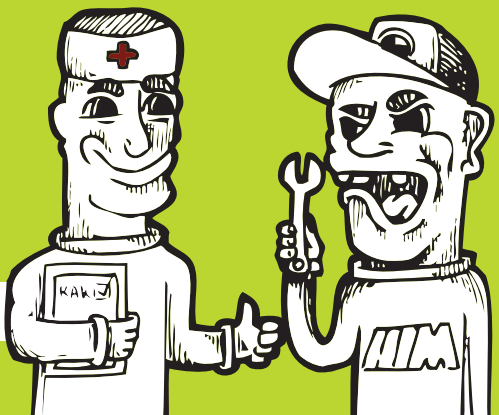

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE
EMPLOYMENT AGENCY OF MONTENEGRO

CIPS
centar za informisanje i profesionalno savjetovanje

ispitni centar

CENTAR ZA STRUČNO OBRAZOVANJE